

ST. LOUVENSKITestnik

Letnik XXIX.

Celovec, petek, 25. oktober 1974

Štev. 43 (1682)

IZJAVA SKUPŠČINE SR SLOVENIJE:

Preštevovanje manjšine pomeni

novo nasilje nad Slovenci
in poskus revizije državne pogodbe

Na skupni seji vseh treh zborov skupščine SR Slovenije so v sredo prejšnji teden sprejeli posebno „Izjavo o nasilju zoper slovensko narodnostno skupnost v Avstriji“. Izjava se glasi:

V avstrijskem parlamentu in koroškem deželnem zboru zastopane socialistična, ljudska in svobodnjaška stranka so sklenile mimo volje Slovencev v Avstriji, da bodo izvedli kot predpogoj za uresničitev že odprtih manjšinskih vprašanj preštevovanje prebivalstva posebne vrste.

Delegati treh zborov Skupščine SR Slovenije ugotavljajo, da se je s tem poslabšal položaj slovenske narodnostne skupnosti v Avstriji.

Po skoraj 20 letih od podpisa Državne pogodbe o vzpostavitvi neodvisne in demokratične Avstrije niso uresničena določila, ki se nanašajo na pravice in zaščito slovenske in hrvaške narodne manjšine v Avstriji. Slovenska narodna skupnost je še vedno izpostavljena raznarodovalnemu pritisku in brutalni gonji velikomestnih šovinističnih in neonacističnih sil. Nedvomno je izraz takšnega stanja dogovor treh vodilnih avstrijskih političnih strank o preštevovanju posebne vrste, ki ni le novo nasilje nad Slovenci v Avstriji, ampak tudi poskus revizije določil avstrijske državne pogodbe.

Jugoslavija je kot sopodpisnica Državne pogodbe že večkrat preko Zveznega sekretariata za zunanje zadeve opozorila, da je Avstrija

dolžna na osnovi te pogodbe zagotoviti posebno zaščito slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Štajerskem in Gradiščanskem, ne glede na številčnost manjšine. Uresničitev zahtev po preštevovanju slovenskega prebivalstva je nadaljnja spodbuda šovinističnim, revanšističnim in nacionalističnim silam, ki so zainteresirane za vzdušje nacionalne nestrpnosti in ki so sovražne razpoložene do narodnih manjšin in Jugoslavije. Te sile izkoriščajo zahtevo po preštevovanju posebne vrste za najbolj grobo obliko pritiska na manjšine. Nedopustno je, da so osnovne človeške pravice predmet in sredstvo medstrankarskega manipuliranja avstrijskih strank, ki so, kot dokazuje njihov dogovor o preštevovanju, pripravljene kapitulirati pred nemško nacionalističnimi in šovinističnimi silami, kar ne more ostati brez posledic za demokratičen razvoj avstrijske družbe.

Delegati vseh treh zborov opozarjajo, da je prišlo do odločitve glede zahteve po posebnem preštevovanju kljub odločnemu nasprotovanju slovenske narodne manjšine, ki je izključena iz odločanja in reševanja vprašanj, ki življenjsko zadevajo njen obstoj in usodo. Še posebej zaskrbljuje dejstvo, da se pri tem javno in nemoteno odvijata teror šovinističnih in pronacističnih sil, pri čemer zlasti prednjači Kärntner Heimatdienst, ki deluje, ne samo zato, da bi odvzeli slovenski narodnostni skupnosti tistih nekaj pravic, ki si jih je izborila, ampak da bi Slovenci v Avstriji kot narod-

nost izgubili. Avstrijska vlada dopušča takšno početje, čeprav bi morali obstoj in tako delovanje organizacij, ki so dedičina nacistične prefeklosti, prepovedati, saj Državna pogodba kot sestavni del avstrijske ustave izrecno prepoveduje dejavnost organizacij, ki težijo za tem, da se hrvaškemu in slovenskemu prebivalstvu odvzame njihov manjšinski značaj ali manjšinske pravice.

Takšna politika avstrijske vlade ter političnih strank, ki so zastopane v avstrijskem parlamentu, je v nasprotju z njihovimi izjavami o željah za dobrososedskimi odnosi in po širšem sodelovanju z Jugoslavijo. SFR Jugoslavija je svoj interese za razvoj vsestranskega sodelovanja z Avstrijo že dokazala. Delegati prav zaradi tega opozarjajo, da uresničitev dogovora o preštevovanju koroških Slovencev ne bo v prid poglabljanju zaupanja med jugoslovanskimi narodi in avstrijskim narodom, niti v prid razvoja jugoslovansko-avstrijskih odnosov in da je nasprotna duhu evropskega prizadevanja za mir in medsebojno sodelovanje in sožitje med narodi.

Delegati, zbrani na skupnem sejanju zborov skupščine SRS, izražajo zaradi odločitve avstrijskih strank o preštevovanju posebne vrste globoko zaskrbljenost in podporo pravičnemu boju Slovencev v Avstriji ter demokratičnim silam v tej državi, ki se zavzemajo za uresničitev pravic slovenske in hrvaške narodne manjšine.

Naše voščilo

za praznik Avstrije

Člen 7 državne pogodbe

1. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem uživajo iste pravice pod enakimi pogoji, kakor vsi drugi avstrijski državljani, vključno pravico do svojih lastnih organizacij, zborovanj in tiska v svojem lastnem jeziku.
2. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem imajo pravico do osnovnega pouka v slovenskem ali hrvaškem jeziku in do sorazmernega števila lastnih srednjih šol; v tej zvezi bodo šolski učni načrti pregledani in bo ustanovljen oddelek šolske nadzorne oblasti za slovenske in hrvaške šole.
3. V upravnih in sodnih okrajih Koroške, Gradiščanske in Štajerske s slovenskim, hrvaškim ali mešanim prebivalstvom je slovenski ali hrvaški jezik dopuščen kot uradni jezik dodatno k nemškemu. V takih okrajih bodo označbe in napisi topografskega značaja prav tako v slovenščini ali hrvaščini kakor v nemščini.
4. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem so udeleženi v kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah v teh pokrajinah pod enakimi pogoji kakor drugi avstrijski državljani.
5. Dejavnost organizacij, ki merijo na to, da odvzamejo hrvaškemu ali slovenskemu prebivalstvu njegov značaj in pravice kot manjšine, se mora prepovedati.

Entgegnung

In der Wiedergabe von Ausführungen des Dr. Franci Zwitter in Ihrer Ausgabe vom 13. 9. 1974 schreiben Sie unter anderem: — mladi, neobremenjeni zgodovinarji so samo poskusili prikazati obrambne boje v bolj objektivni zgodovinski luči in že so proti znanstvenim ugotovitvam nastopili abwehrkämpferji z „znanstvenikom“ dr. Neumannom, —

Sie unterstellen damit, daß mein Auftreten gegen wissenschaftlich verfehlte Äußerungen in Abhängigkeit von Abwehrkämpfern gestanden wäre. Ich stelle richtig, daß dies nicht der Fall war, und zwar deswegen nicht, weil die Selbstbestimmung der Wissenschaft genug Anlaß ist, gegen Geschichtsfälschungen und Geschichtslügen selbständig aufzutreten.

Weiter schreiben Sie: — član židovske komisije dr. Otto Kronsteiner je podal znanstveno osnovo in razlago slovenskih krajevnih imen na Koroškem in takoj se je oglašil spet isti koroški „znanstvenik“ dr. Neumann, da o koroških slovenskih krajevnih imenih ne sme in ne more znanstveno razpravljati in ugotavljati nihče drugi kot koroški znanstvenik dr. Kranzmayer. —

Ihre Äußerung, ich hätte in meiner Kritik der Publikation von Dr. Otto Kronsteiner behauptet, daß über kärntnerslowenische Namen niemand anderer wissenschaftlich abhandeln dürfe als Dr. Kranzmayer, entspricht in keiner Weise den Tatsachen. Ich habe keineswegs für Univ. Prof. Kranzmayer ein Alleinrechtsrecht über dieses Thema in Anspruch genommen, sondern darauf hingewiesen, daß Dr. Kronsteiner's Publikation ganz überwiegend auf den wissenschaft-

lichen Grundlagen beruht, die Prof. Kranzmayer erarbeitet hat, und daß Dr. Kronsteiner daher verpflichtet gewesen wäre, dies in jener Weise kenntlich zu machen, die in wissenschaftlichen Publikationen üblich ist.

Damit, daß Sie zweimal das Wort „Wissenschaftler“ vor meinem Namen unter Anführungszeichen setzen, sprechen Sie mir diese Qualifikation ab. Hier irren Sie deshalb, weil meine Eigenschaft als Wissenschaftler durch die Zahl und Qualität meiner im Druck veröffentlichten Arbeiten und auch durch die von mir mit Erfolg ausgeübten Funktionen im wissenschaftlichen Dienst des Landes Kärnten und anderer Institutionen nicht der Beurteilung durch fachfremde Journalisten unterliegt und mir nicht abgesprochen werden kann.

Dr. Wilhelm Neumann

○

Zgornji „Odgovor“ smo po veljavnem tiskovnem zakonu prisiljeni objaviti ne glede na to, ali je sploh upravičen ali ne. Vsekakor pa je dr. Neumann pravico do odgovora, ki jo izvaja iz omenjenega zakona, tolmačil nekoliko preširoko. Kajti nikjer ni rečeno, da mora tisto, kar on smatra in proglasa za „potvarjanje zgodovine“ in za „zgodovinske laži“, biti tudi za druge potvarjanje in laž. Noben človek in tudi noben znanstvenik ni pristojen in upravičen, postavljati trditve, ki bi morale biti veljavne in obvezne za vsakogar in za vse čase. Zato bo tudi dr. Neumann — rad ali nerad — moral priznati drugo pravico, da pridejo do svojih zaključkov in da povedo svoje mnenje. Predvsem pa dr. Neumann ne more drugim kratiti svobodo, da si ustvarijo svoje mnenje o njem in njegovi dejavnosti.

Razvoj v Avstriji nas sili

da iščemo podporo matičnega naroda in mednarodne javnosti

V torek je bil v koroškem deželnem zboru „zgodovinski dan“. Tako vsaj zatrjujejo tukajšnji dnevniki, ko dajejo izraza svojemu navdušenju, da je v manjšinskem vprašanju prvič po vojni prišlo do soglasnega in skupnega nastopa vseh strank.

Če bo šlo pri poročilih, ki naj bi jih na podlagi poziva deželnega zbora pripravili zvezna in deželna vlada, v resnici za objektivni prikaz dejanskega stanja slovenske manjšine ter za nepristransko oceno dosedanjih prizadevanj za izpolnitev obveznosti iz državne pogodbe, potem bomo torkovo sejo deželnega zbora tudi koroški Slovenci pozdravili kot „zgodovinski dogodek“. Vendar se bojimo — in to bojažen nam narekuje predvsem argumentacija, ki je botrovala pri zaploditvi in pri rojstvu omenjenega poziva — da ta dogodek ni bil „zgodovinski“ v pozitivnem smislu, ampak nasprotno v negativnem pomenu, namreč: da je bila s skupnim nastopom v deželnem zboru le kronana in na zunaj manifestirana enotna fronta proti Slovincem.

Samo zato, ker smo vlado in javnost opozorili na neizpodbitno dejstvo, da skoraj dvajset let po podpisu državne pogodbe njen 7. člen še vedno ni izpolnjen, smo koroški Slovenci izpostavili hudim obdolžitvam, da blatimo našo državo, da nismo lojalni do nje, da izpodbijamo njen ugled v svetu in še številnim drugim žaljivim očitkom. Kaj more in mora slediti na takih predpostavkah zasnovanemu in v takem duhu utemeljenemu pozivu deželnega zbora, res ni težko ugotoviti, zlasti, če se pri tem spomnimo metode, kako je Avstrija pred meseci skušala svojo manjšinsko politiko tolmačiti v pododboru Združenih narodov za preprečevanje vseh oblik rasne diskriminacije.

Takratni poskus zavestnega varanja mednarodnega foruma in svetovne javnosti ni uspel in polom so doživeli tudi podobni poskusi na mednarodnih manjšinskih konferencah v Ohridu in Trstu. Tako je ugled Avstrije v zadnjem času res že precej trpel — toda ne po naši, marveč po njeni lastni krivdi! Kajti danes tudi v manjšinski politiki niso več dovolj lepe besede in neobvezne obljube, temveč morejo prepričati edino dejanja.

Da tozadevna dejanja Avstrije v resnici niso takšna, da bi se z njimi lahko mirne vesti postavila v mednarodni areni, najbolj jasno kaže zaskrbljenost, ki jo je opaziti v političnih krogih naše dežele in države v zvezi z internacionalizacijo našega vprašanja. Vendar pa bi se morali na merodajnih mestih zavedati, da je nenadnim zagotovilom pripravljenosti za „reševanje brez internacionalizacije“ težko verovati, če si ogledamo sadove vsega dosedanjega takšnega „reševanja“ in če moramo hkrati še ugotoviti, da se v okviru notranjega avstrijskega reševanja iskanje sporazumnih rešitev skupaj s prizadeto manjšino vsebolj spreminja v prakso brezobzirnega vsiljevanja enostranskih diktatov.

Koroški Slovenci smo vsekakor pokazali zvrhano mero potrpljenja in nam nihče — če ni zloben — ne more reči, da ne bi bili pripravljeni iskati rešitve naših vprašanj znotraj Avstrije. Tega skupnega iskanja rešitev nismo prekinili mi, ampak ga je prekinil znani sklep o preštevovanju, ob katerem zdaj tudi še tako zvito dlakopcepstvo ne more prikriti namere, da bi nadaljnje izpolnjevanje člena 7 pogojevali z eno ali drugo obliko ugotavljanja manjšine. To pa je diktat, ki se mu koroški Slovenci ne moremo in ne bomo uklonili! In to je tudi vzrok, da v našem boju za doseg pravic iščemo — kakor to že dolga leta delajo južni Tirolci — podporo matičnega naroda in mednarodne javnosti.

Zavarujmo svojo bodočnost!

Gospodarski položaj v svetu je bil močno podoben današnjemu, ko so predstavniki hranilnic vsega sveta zbrani za kongresu v Milanu 27. oktobra 1924 sklenili, da se 31. oktober obhaja tisto leto in v bodoče vsako leto kot

SVETOVNI DAN VARČEVANJA.

Gospodarstvo je trpelo pod bujno inflacijo, njegov razvoj so ovirali stabilizacijski ukrepi, banke so zašle v težave pri izplačevanju naložb, brezposelnost je v nekaterih državah dosegla katastrofalen obseg in vrgla delovne ljudi v brezupen položaj...

Po petdesetih letih slišimo in beremo o zlomu bank v Zvezni republiki Nemčiji in Italiji, o težavah privatnih bank celo v Švici in tudi pri nas v Avstriji je Splošna gospodarska banka na Dunaju ustavila izplačevanje naloženih denarjev. V avtomobilskih tovarnah v Nemčiji, v Franciji in Italiji odpustajo delavce ali pa jim skrajšajo delovni čas in seveda primerno tudi zaslužek, deloma kar na polovico dosedanjih prejemkov. Celo svetovni velikan Philips že v domovini koncerna na Nizozemskem zapira tovarne. Porast cen pa je samo nasproti lani dosegel julija v Grčiji 31,8 %, v Italiji 18,4 %, v Veliki Britaniji 17,1 %, v Franciji 14,4 %, v ZDA 11,7 %, pri nas v Avstriji 10,0 %, v Švici pa 9,8 %. Ukrepi za ustavitev tega razvoja in za zavarovanje vrednosti denarja so v posameznih državah zelo občutni. Italija je drastično omejila uvoz blaga in prenos deviz, za ustavitev propadanja lire pa je morala posojilodajalcem vročiti vse svoje rezerve zlata in deviz kot jamstvo.

Tudi v Avstriji trdo občutimo predpise o omejitvi kreditov, za zavarovanje plačilne sposobnosti in zmanjšanje obkora denarjev. Gospodarski veji turizma vseh vrst in stavbarstva, ki sta doslej računali z „večnim“ naraščanjem, sta s šokom sprejeli prvo občutno nazadovanje, ko so izostali nemški in zapadni gostje in so bile v posledici ustavljene obsežne investicije v turizmu in z njim povezanih panogah.

Tudi arabsko olje in surovine nerazvitih držav, ki niso več vir neomejenega izkoriščanja, so sprožila nove valove inflacije, kriz in zapletljajev, ki nam nalagajo skrb in razmišljanje.

Kakor pred petdesetimi leti, nam more zavarovati bodočnost v velikem in podrobnem samo lastna odločitev, samopomoč, varčevanje. Na vseh področjih: z zemljo, s surovinami, z energijo, s prehrano, z investicijami in z izdatki. To spoznava svet, „bogate“ industrijske in „nerazvite“ mlade države; to velja za državo prav tako kakor za našo ogroženo in zapostavljeno narodno skupnost na Koroškem. Osebnost vemo za potrebnost varčevanja vsi, ki ne živimo na račun dela in izkoriščanja drugih, ki odgovorno delamo danes za jutri in za bodočnost.

Velike resnice so enostavne. Pred petdesetimi leti so pogumni klicarji sredi krize pozvali svet k odpomoči — varčevanju. Tudi brez Kreiskega nas obvezuje spoznanje: osebno, vsak dan, celo pri britju je treba misliti na varčevanje!

Tudi naš avstrijski šiling praznuje v kratkem petdesetletnico svojega življenja. Čeprav velja njegova današnja kupna moč samo še 6,25 % prvotne ob njegovi uvedbi, služi nad 210 milijard njegovih enot kot prigriznena naložba razvoju razmeroma mirnega gospodarstva in povprečnega blagostanja v državi.

Vsak varčevani šiling našega človeka pomaga, da stopnjujemo osebno blagostanje posameznika, neodvisnost in varnost svoje skupnosti.

Varčevanje je bodočnosti nas vseh dolžno zavarovanje.

Dr. Mirt Zwitter

Jugoslavija bo našla način in metode da bo zaščitila pravice svojih manjšin

„Še vedno se skušajo sile mednarodne reakcije in fašizma zoperstaviti zmagovitemu pohodu idej miru, enakopravnosti, sodelovanja in socializma. Nedaleč od naših meja se zbirajo fašistične horde, ki mečejo bombe in ubijajo. Tisoči bivših esesovcev, ki jih moli slovenska gimnazija v Celovcu, se neovirano sestajajo in nesramno napadajo slovensko narodnostno manjšino v Avstriji ter grozijo, kot so grozili pred tridesetimi leti.“

Tako je poudaril sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ Stane Dolanc, ko je minuli petek govoril na veliki slavnosti v Kamniku, kjer so proslavljali 70-letnico tamkajšnje tovarne Stol, največjega industrijskega podjetja v tem delu Slovenije. V svojem govoru je prikazal velikanski razvoj Jugoslavije po osvoboditvi in dejal, da je delavski razred Jugoslavije, ki je zmagal v vojni, prebrodil vse težave prvih povojnih let socialistične graditve ter ustvaril pogoje, da se ta, pred vojno zaostala agrarna dežela preobrazi v moderno, srednjerazvito, socialistično skupnost, v kateri delovni ljudje vse bolj in bolj gospodarijo s svojim delom in življenjem.

Stane Dolanc je omenil tudi pojave protisocialističnih skupin in dejal, da so to samo

prehodne epizode, ki ne morejo imeti širših političnih posledic ali večjega pomena v jugoslovanski družbi. Poudaril je, da je Jugoslavija trdno pripravljena braniti pridobitve socialistične revolucije, nacionalno neodvisnost, bratstvo in enotnost ter enakopravnost narodov in narodnosti, samoupravni socialistični razvoj in neuvrščeno zunanjo politiko. „Nihče ne bo špekuliral z Jugoslavijo in njeno politiko. To je politika našega delavskega razreda in le ta delavski razred bo o njej razpravljala in odločala.“

Pri tem je Dolanc orisal tudi trenutni mednarodni položaj in še posebej prikazal zadnji razvoj na Koroškem ter dejal: „Lahko razumemo, da je za SS-ovce slovenska gimnazija v Celovcu strup. Za fašizem so vedno

bile in ostale strup vse šole — od osnovne do univerze. Ne moremo pa razumeti, da se to lahko dogaja v državi, ki se razglasa za demokratično in ki s svojo uradno politiko izraža želje po dobrih odnosih z Jugoslavijo. Jugoslavija bo našla način in metode, da bo zaščitila pravice svojih nacionalnih manjšin. Svetovna demokratična javnost 20. stoletja na srečo vendar že zna razsoditi in ločiti resnični strup za mir, demokracijo in enakopravne mednarodne odnose od boja za osnovne človečanske in narodnostne pravice. Popuščanje in kompromisi s fašizmom in drugimi reakcionarnimi silami pa so predvsem ogrožali tiste, ki jim popuščajo in ki pozabljajo na dogodke pred 40 leti, ko je fašizem začel svoj pohod.“

Raznarodovalni pritisk izziva ogorčenje in zaskrbljenost

Letošnji občinski praznik v Piranu so obhajali v znamenju dveh pomembnih obletic: 30-letnice ustanovitve mornariških odredov pri IX. korpusu NOVJ in 20. obletnice podjetja Splošne plovlje. Prireditelji so se vrstili skozi cel teden, višek pa dosegli v soboto z množičnim zborovanjem, na katerem je govoril član predsedstva CK ZKJ Jože Smole.

V svojem govoru se je Jože Smole dotaknil trenutno najbolj aktualnih zunanje- in notranjopolitičnih vprašanj. Posebno obširno je pri tem zavzel stališče do vprašanj manjšinske politike. Poudaril je, da v kraju kjer v slogi in popolni enakopravnosti živijo Slovenci in Italijani, načela jugoslovanske ter slovenske in hrvaške ustave zagotavljajo italijanski narodnosti nove možnosti nadaljnega enakopravnega razvoja.

„Narodnosti so v našem samoupravnem sistemu v sakem pogledu enakopravni nosilci odločanja, kar v popolnosti demantira tiste govorce z one strani meje, ki bi hotele prikazati, da pri nas ni urejen položaj italijanske narodnosti,“ je dejal govornik ter opozoril, da se je Jugoslavija ob doslednem spoštovanju svoje ozemeljske nedotakljivosti, suverenitete in integritete vedno dosledno zavzemala za dobro sodelovanje z Italijo, življenje samo pa je venomer dokazovalo, da so dobri odnosi v obojestranskem interesu.

Do težav in zapletov je prihajalo — kakor je menil Jože Smole — vedno takrat, kadar so bili postopki do Jugoslavije obremenjeni s povsem nerealnimi hipotekami, ki ne sodijo v današnji čas. Kot pravi anahroni-

zem je govornik prikazal dejstvo, da Slovenci, ki živijo izven meja Jugoslavije, še vedno ne uživajo pravic, ki jim gredo. Naglasil je, da ob uresničevanju ustave, ki zavezuje Jugoslavijo za enakopraven odnos do drugih narodnosti, upravičeno pričakuje od sosednjih držav, da enako dosledno izpolnjujejo obveze do njenih manjšin.

„Če si na primer sosednja Avstrija iskreno želi dobrih odnosov in prijateljskega sodelovanja z Jugoslavijo, kar njeni odgovorni faktorji venomer zagotavljajo, potem naj to tudi dokaže v odnosu do Slovencev na Koroškem,“ je posebej poudaril Jože Smole. „Raznarodovalni pritisk, ki se v zadnjem času še stopnjuje in kaže v poskusu nekakšnega posebnega štetja slovenske manjšine, pa povsem logično izziva ogorčenje in zaskrbljenost celotne slovenske in jugoslovanske javnosti.“

Enaki pogledi na problem slovenske manjšine

Pred nedavnim je bivala na obisku v Jugoslaviji delegacija Avstrijske sindikalne zveze, ki jo je vodil glavni tajnik Stör. Avstrijski sindikalisti so bili gostje Zveze sindikatov Jugoslavije.

Kakor poroča beograjska „Borba“, je bila pri pogovorih med predstavniki avstrijskih in jugoslovanskih sindikalistov obojestransko poudarjena potreba po nadaljnjem poglobljanju odnosov med obema organizacijama. Hkrati pa je bila ugotovljena tudi „identičnost pogledov na probleme slovenske manjšine v Avstriji“.

Avstrija ne sme pozabiti kaj ji je prinesel hitlerizem

Na proslavi 30. obletnice osvoboditve Makarske je sekretar ZKJ Jure Bilič govoril tudi o odnosih med Jugoslavijo in sosednjimi državami. Dejaj, da je imela Jugoslavija dobre odnose tudi z Avstrijo. „Ti odnosi bi bili lahko še boljši,“ je naglasil Bilič, „toda če nameravajo avstrijska vlada in stranke izvesti posebno štetje Slovencev in Hrvatov v Avstriji in tako popuščati zahtevam fašističnih elementov, Slovence in Hrvate pa ponovno diskriminirati, potem bo to imelo resne posledice za naše odnose.“

Bilič je poudaril, da zahteva Jugoslavija od avstrijske vlade, da spoštuje veljavno državno pogodbo in da se v korist dobrih odnosov v bodoče odpove svojim sebičnim nacionalističnim interesom. „Še noben nacionalizem ni uspel in tako tudi ta ne bo. Avstrijska vlada in stranke bi morale vedeti, da bo to predvsem škodovalo avstrijskemu ljudstvu samemu, saj vendar vedo, kaj je Avstriji prinesel hitlerizem.“

Neodvisna dunajska revija „Profil“ je v številki 40 z dne 16. oktobra 1974 objavila obširen pogovor, ki ga je imel urednik revije dr. Robert Buchacher s predsednikom republiške konference SZDL Slovenije Mitjem Ribičem o manjšinski problematiki v Avstriji.

V tem pogovoru je predsednik Ribič poudaril, da terjajo koroški Slovenci kot avstrijski državljani zaščito predvsem v demokratični javnosti Avstrije, saj je izpolnitev državne pogodbe vendar osnovni interes avstrijske države, avstrijske republike in kontinuitete demokratične tradicije. Menil je, da koroški Slovenci niso objekt, o katerem bi razpravljali Avstrija in Jugoslavija, marveč so ravno takšni kot drugi avstrijski državljani. „Če pa se obročajo na Jugoslavijo in na mednarodno javnost, to pomeni, da so razočarani, kajti pri vodstvu države ne najdejo podpore za svoje pravice.“

Jugoslavija se zavzema za pravice koroških Slovencev tudi zato, je dejal predsednik Ribič, ker so del slovenskega matičnega naroda in če se kakorkoli omejujejo njihove manjšinske pravice, se s tem omejujejo tudi njihove pravice kot pripadnikov slovenskega naroda, s katerim živijo v kulturni in jezikovni povezanosti. Končno pa je Jugoslavija sopolisnica državne pogodbe in je vedno spet zahtevala popolno izvajanje vseh določil državne pogodbe, med drugim tudi člena 7, ki se nanaša na pravico koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov.

Glede preštevanja manjšine je predsednik Ribič dejal, da nihče ne bi nasprotoval takemu preštevanju, če bi služilo statistiki. „Če pa naj štetje služi kot podlaga za izvajanje člena 7 državne pogodbe, pomeni to nov element in revizijo državne pogodbe, kajti ta pogodba nikjer ne omenja

štetja. To je avstrijski republiki znano že iz dobe pred podpisom državne pogodbe.“ Posebej je predsednik Ribič v tej zvezi naglasil, da je duh državne pogodbe v celoti usmerjen v to, da koroškim Slovincem pravice da in jih ne odvzame; štetje pa stremi za tem, da jim odvzame že obstoječe pravice. Poleg tega spreminja čelo Koroško v deželo nacionalističnega obračunavanja, kar ni v interesu niti demokracije niti napredka niti sožitja ali nadaljnega odpiranja meje. Na tej mednarodno določeni meji je treba ustvariti sožitje in zato je treba

ni v interesu Avstrije. Mi podpiramo koroške Slovence glede njihovih pravic na podlagi državne pogodbe in nič več. Spoštujemo avstrijsko suverenost in v kolikor bo Avstrija te obveznosti sama izpolnila, se nihče ne bo vmešaval v te stvari.

„Avstrijska vlada mora ustvariti pogoje za izpolnitev člena 7 državne pogodbe,“ je poudaril predsednik Ribič. „Tukaj pa ne gre samo za dvojezične krajevne napise, marveč za celovito zahtevo. Za te zahteve je treba imeti razumevanje. Gre za to, da se koroški Slovenci lahko popolnoma raz-

Preštevanje manjšine pomeni revizijo državne pogodbe

izpolniti državno pogodbo. V današnjem ozračju bi štetje pomenilo diskriminacijo manjšine. Poleg tega pa je dobro znano, kje žive Slovenci. To kažejo tudi dosedanje zakoni, kot na primer manjšinski šolski zakon; ti zakoni temeljijo na takih tehničnih podlagah, tako da posebno štetje ni potrebno.

Na vprašanje, kako pošteno misli Jugoslavija s svojo podporo, ki jo nudi manjšinam v Avstriji, je predsednik Ribič odgovoril: Mislim, da različni krogi v Avstriji in v svetu včasih stavijo na napačno karto — na dobo po Titu, da bo Jugoslavija oslabela, da bo notranje razpadla, da ima gospodarske težave. Mi se problemov v celoti zavedamo in ni potreben gledalski grom, kajti naših delovnih ljudi ni mogoče variti z gromom. Torej mislim, da je igra gotovih krakov v Avstriji nerealna. Prej bi dejal, da bi svoje lastne težave hoteli prikriti z nacionalističnim grmenjem. Tudi to verjetno

vijejo gospodarsko, duhovno in kulturno, da se počutijo kot doma, da se počutijo enakopravne z večinskim narodom.“

Kar zadeva morebitno internacionalizacijo vprašanja in tozadevno stališče Jugoslavije, je Ribič dejal, da je Avstrija s podpisom državne pogodbe prevzela določene obveznosti in da obstajajo mednarodni organi, ki lahko nadzorujejo izpolnjevanje teh obveznosti. V tem oziru je vprašanje že internacionalizirano. Vendar je izrazil prepričanje, da bo Avstrija, ki v različnih vprašanjih zavzema pozitivna stališča, kot npr. v vprašanju evropske varnosti, v vprašanju ohranitve obstoječih meja ali tudi splošno v manjšinskih vprašanjih, da bo ta Avstrija tudi v svojem lastnem manjšinskem vprašanju zavzela enako stališče. Treba je imeti eno dušo, eno srce, eno misel, eno voljo, da je treba rešiti vsa ta vprašanja. Koroški Slovenci ne bojkotirajo sodelovanja, nočejo pa sodelo-

vati z organizacijami, ki imajo razumevanja za njihove zahteve. V demokratični javnosti Avstrije imajo gotovo številne zaveznike, so pa razočarani nad zadržanjem vodstev strank.

Na vprašanje, kaj bi ukrenila Jugoslavija, če bi res prišlo do preštevavanja koroških Slovencev in bi avstrijska vlada rezultate štetja uporabila kot podlago za ureditev manjšinskega problema, je predsednik Ribič naglasil, da bi Jugoslavija v takem ukrepu videla protijugoslovansko akcijo in to bi prav gotovo imelo posledice za bilateralne odnose ter bi ohromilo medsebojno zaupanje. Opozoril je, da stoji jugoslovanska trgovinska bilanca z Avstrijo ena proti tri in pol ter dejal: Kupujemo številne industrijske naprave v Avstriji, vendar jih lahko kupimo tudi drugod za isti denar in v isti kvaliteti; mi nismo voženi na avstrijske izdelke. Želimo izgraditi odnose z Avstrijo, toda nismo več zaostala dežela, ki presjači za miloščino. Če pa je avstrijskemu gospodarstvu do dobrih odnosov, potem naj na te odnose tudi vpliva.

Končno je predsednik Ribič glede konkretnih oblik internacionalizacije še dejal, da je to stvar ocene jugoslovanske vlade. Vendar smo trenutno mnenja, da bodo v Avstriji prevladale demokratične sile in da ne bo potrebno takšno ukrepanje. „Če pa se bo v sosednji Avstriji razvila nacionalistična historija in bo šel razvoj tako daleč, da ne bo več jasno, kam bo to pripeljalo, potem bomo razumljivo našli odgovarjajoče oblike ukrepanja. Ne podcenjujemo naraščanja fašistične in neofašistične nevarnosti v Evropi. Poznamo razloge, ki so pripeljali do padca prve republike in do napada nacistične Nemčije na Jugoslavijo. Zdaj so razmere seveda drugačne, vendar, ni potrebno, da bi demokratične sile popuščale nacizmu.“

Ob manjšinskem vprašanju se ločijo duhovi tudi znotraj SPO

Odkar je novi deželni glavar Wagner začel uvajati v svoji stranki in deželni politiki „novo linijo“ predvsem v manjšinskem vprašanju, je postajalo vedno bolj očitno, da s temi spremembami tudi znotraj socialistične stranke in predvsem v njenem vodstvu niso vsi zadovoljni. Saj je bila dolga leta prav socialistična stranka tista, ki poleg KPÖ ni povsem sledila zahtevam nemških nacionalistov, marveč je skušala v manjšinski politiki najti pot, po kateri bi ob obojestranski iskreni pripravljenosti prej ali slej le uspelo najti sporazumno rešitev, ki bi bila sprejemljiva za vse prizadete. Abrupna in povsem neverodostojno „utemeljena“ odvrnitev od te poti je zato razumljivo privedla do nesoglasij v stranki, ki so v zadnjem času vedno spet — enkrat bolj in drugič manj prikrito — silila na dan.

Povsem odkrito je ta nesoglasnost izbruhnila prejšnji teden, ko so kar trije socialistični člani tako imenovane „študijske komisije za vprašanja slovenske narodne skupnosti“, in sicer povsem neodvisno eden od drugega demonstrativno izjavili, da v danih okoliščinah ne čujejo več sodelovati v omenjeni komisiji. Gre za tretjega predsednika deželnega zbora Hansa Pawlika, za poslevodečega predsednika deželnega šolskega sveta deželnega poslanca Josefa Guttenbrunnerja ter za selskega župana Hermana Velika.

Glede Pawlika sicer kot vzrok navajajo starostno mejo, vendar

bo takim „utemeljitvam“ težko veroval, kdor ve, kakšno stališče je omenjeni socialistični mandatar že vsa leta odločno in dosledno zavzemal v manjšinskem vprašanju.

Predsednik Guttenbrunner je svoj „protestni odstop“ sam dovolj jasno in nedvoumno utemeljil, ko je izjavil, da po sklepu treh v parlamentu zastopanih strank glede preštevavanja manjšine ne vidi več možnosti sodelovati v komisiji, ker s tem niso več dani pogoji, pod ka-

terimi ga je SPO svoječasno poslala v komisijo. Sicer pa je predsednik Guttenbrunner mnenja, da bi se morale v parlamentu in deželnem zboru zastopane stranke pogajati s koroškimi Slovenci, ker le ti so pravni subjekt. „S koroškimi Slovenci bi se morali o kvantitativni in kvalitativni izpolnitvi še neizpolnjenih določil državne pogodbe pogajati tako dolgo, da bi prišlo do sporazuma.“

Prav tako odločno pa je svoje stališče povedal tudi župan Herman Velik, ki je kanclerju Kreiskemu pismeno sporočil, da spričo sklepa o preštevavanju trenutno ne more sodelovati v komisiji. V pismu poudarja, da bi slovenski narodni skupnosti vsiljeno preštevavanje ali ugotavljanje v danem položaju privedlo do nadaljnjega decimiranja manjšine in bi pomenilo naknadno uradno legalizacijo desetletja trajajočega nacionalističnega pritiska. Osuplost med slovenskim prebivalstvom zaradi popolnega pristanka na zahteve listih krogov, ki kljub drugačnim zagotovilom vso svojo dejavnost usmerjajo le na nenehno slabšanje slovenskega prebivalstva, je izredno velika in — kakor pravi župan Velik — po njegovih osebnih dolgoletnih izkušnjah tudi razumljiva. Zlasti pa Slovenci naravnost razkačeni ocenjujejo način, kako so doslej ravno v življenjsko važnih vprašanjih slovenske narodne skupnosti vedno spet mimo njih sprejemali sklepe. Do ureditve spora, ki je zaradi sprejetih odločitev obeh strani znova razburil duhove na Koroškem in dosegel nevaren obseg — zaključuje župan Velik svoje pismo — „iz solidarnosti do resnično prizadetih — to so moji slovensko govoreči rojaki — nisem več v stanju sodelovati pri sejah študijske komisije“.

Deželno vodstvo koroške SPO je odstop omenjenih članov študijske komisije vzelo na znanje ter imenovalo nove zastopnike; le-ti so: državna poslanca Herbert Pansi in dr. Josef Maderner ter boroveljski župan Anton Woschitz. Da pa bi bile s tem odstranjene tudi težave znotraj stranke, je malo verjetno, kajti duhovi se ob manjšinskem vprašanju ne ločijo zaradi osebnosti, marveč zaradi politike, ki jo je stranka ubrala.

Izjava

Odbor Združenja staršev na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu je na svojem posveto- vanju dne 19. 10. 1974 ostro zavrnil očitni napad na Zvezno gimnazijo za Slovence s strani „Kärntner Heimatdiensta“ na množičnem shodu v Celovcu dne 13. 10. 1974. Transparent z izizvalnim in žaljivim napisom, ki nesramno napada slovensko gimnazijo, pomeni ponovno diskriminacijo in podžiganje narodne mržnje.

Odbor se pridružuje tozadevnemu skupnemu protestu učiteljev in učencev Zvezne gimnazije za Slovence ter izraža šoli in profsorskemu zboru polno zaupanje.

Ignac Domej
predsednik

Zahtevamo takojšnjo izpolnitev obveznosti iz državne pogodbe

Proti vsakršni obliki ugotavljanja manjšine je najostreje protestiral tudi uredniški odbor revije za literaturo in kritiko „Mladje“.

V protestnem pismu očita uredniški odbor „Mladja“ zveznemu kanclerju, da po napadu na krajevne napise in zborovanju v celovški delavski zbornici (takrat so kanclerja opsovali z „židovsko svinjo“ ter mu grozili, da mu bodo prerezali vrat — op. ured.) sledi samo še koroškemu Heimatdienstu in torej kot šef vlade pospešuje njegovo hujskaško kampanjo proti osnovnim pravicam koroških Slovencev.

Uredniški odbor „Mladja“ ugotavlja, da je porazno, če se poleg konservativnih strank zdaj tudi še kanclerjeva stranka odnosno njeno vodstvo odreka humanosti in človeškemu dostojanstvu. Ob koncu pa je v pismu poudarjeno: **Zahtevamo po 20 letih zamude takojšnjo brez-pogojno izpolnitev obveznosti iz državne pogodbe!**

Protestna resolucija

KLUBA SLOVENSKEŠKIH ŠTUDENTOV NA DUNAJU
K SKLEPU O UGOTAVLJANJU MANJŠINE

Na svojem prvem sestanku dne 4. 10. 1974 Klub slovenskih študentov odločno protestira proti sklepu vseh v deželnem zboru zastopanih strank in predstavnikov avstrijske zvezne vlade, da se v doglednem času izvede neke vrste kvalificirano ljudsko štetje, kar pomeni de-facto ugotavljanje manjšine.

Popolna kapitulacija avstrijske vlade pred nemškonaacionalističnimi silami okoli KHD in pred reakcionarnimi strankami ÖVP in FPÖ pomeni najhujši napad na upravičene demokratične zahteve koroških Slovencev po izpolnitvi člena 7. Socialistična stranka se je razkrinkala kot pomagač reakcionarnih sil, ki imajo interes, da razbijejo teritorialno enotnost dvojezične južne Koroške in s tem sploh eksistenčno podlago koroških Slovencev. In to se naj zgodi s preštevanjem tistih, ki so doslej še zdržali kljub pritisku, zapostavljanju, zatiranju, ustrahovanju ter neupoštevanju njihovih naravnih, demokratičnih in po državni pogodbi zajamčenih pravic. Pa ne samo to: ojačila bi se šovinistična gonja in neonacistična stremiljenja, kar bi privedlo do okrepite najbolj reakcionarnih sil v Avstriji. Odgovorni za tak razvoj pa bi bila v prvi vrsti avstrijska vlada.

Zato zahtevamo, da avstrijska vlada in v deželnem zboru zastopane stranke takoj prekličejo sklep o ugotavljanju manjšine!

Zahtevamo od vlade takojšnjo in popolno realizacijo vseh v 7. členu državne pogodbe zagotovljenih pravic koroških Slovencev!

Jubilej slovenskih novinarjev

V Črnomlju, ki je bil nekdanj partizanska prestolnica Slovenije, so ob koncu minulega tedna proslavljali jubilej slovenskih novinarjev, namreč 30-letnico ustanovitve Društva slovenskih novinarjev. Ob tej priložnosti so na hiši, v kateri je bil pred 30 leti ustanovni sestanek slovenskih novinarjev, odkrili spominsko ploščo, osrednja proslava pa je bila v prosvetnem domu, kjer so se novinarjem pridružili tudi številni častni gostje in visoki predstavniki družbenopolitičnega življenja Slovenije.

Spomine na dneve pred tridesetimi leti, ko je pričelo delovati prvo novinarsko društvo v osvobojeni Jugoslaviji, je v uvodnem govoru obudil pisatelj Ivan Potrč, ki je bil tudi prvi predsednik pred tremi desetletji ustanovljenega slovenskega novinarskega društva. Slavnostni govornik pa je bil sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS Franc Setina, ki je obširno govoril o poslanstvu novinarjev v času narodnoosvobodilne borbe ter o sedanjih nalogah sredstev za množično obveščanje nasploh in časnikarjev za učinkovito obveščanje posebej.

V okviru proslave je predsednik republiške konference SZDL Slovenije Mitja Ribičič izročil predstavnikom novinarskega društva Slovenije

Red republike s srebrnim vencem, s katerim je jugoslovanski predsednik Tito odlikoval društvo ob njegovem jubileju za ustvarjalno tridesetletno delo. Društvo samo pa je ob svojem prazniku podelilo vsem dosedanjim predsednikom ter članom prvega odbora posebna spominska priznanja.

Prav tako v Črnomlju je bila minuli petek proslava 30. obletnice ustanovitve Radia Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Občinstvu so se predstavili nekateri prvih sodelavcev takratnega radia OF ter obudili spontano ustvarjalno ozračje nekdanjih začetkov revolucionarnega obdobja slovenskega radia.

Direktor ljubljanskega radia Marjan Javornik je v slavnostnem govoru spomnil na prve začetke radijske dejavnosti med narodnoosvobodilno borbo ter poudaril: „Če je bil Kričič poziv na boj in odgovor svobodoljubnega ljudstva fašističnim okupatorjem, potem je bil črnomeljski ROF že otrok bližnje zmage, že napoved svobode in oblikovanja lastne suverene politične in kulturne ureditve.“ Hkrati pa je tudi poudaril potrebo po razvijanju in bogatenju slavne dediščine, kar v današnjih razmerah pomeni odpreti radijske in televizijske programe vsemu, kar ustvarjalnega in spodbujajočega polje v žilah družbe.

STONE SVETINA

UKANA

TRETJA KNJIGA

Odvezal je nahrbtnik. Ker pa je bilo na klopi premalo prostora, je zlagal na mizo: cigarete, tobak, sladkor, cikorijo, tri denarnice, veliko staro budilko...

„Zakaj pa bo ta?“ je vprašal Primož.

„Za peklenski stroj, ko nam večkrat zmanjka svinčnikov.“

Potem je zlagal naprej: časopise, ročno uro... Ura je zbudila Tinkino radovednost:

„Oče, poglejte! To uro je imel narednik, ki je bil pri nas! Spomnim se, kako je gledal nanjo, ko je meni in mami dal deset minut časa, da poveva za skrivališče.“

Travnikar je pozorno pogledal uro.

„Če je bil res ta, potem je bil dober preč! Bomo vsaj zagotovo imeli mir.“

„Zdaj pa poglej, če je še kaj po denarnicah, mene pa bo medtem moja dekle obvezala. Nalašč zato sem prišel sem. Ogrehlo me je po glavi.“

Ana se je hitro pripravila na obvezovanje. Ker pa je opeka napravila na Markovi lobanji precejšnjo zarezo, ga je obstrigla.

„Za frizerja boš plačal posebej, Marko,“ ga je dražil Travnikar in brskal po plenu.

Ko je bil Marko obvezan, sta s Travnikarjem nabasala vsak svojo fajfo z zaplenjenim tobakom. Slastno sta vlekla, da se je dim nenehno vrtil pod leseni strop izbe. Tudi

251

Primož, ki ni ne pil ne kadil, je moral srkniti z njima. Potem so brskali po dokumentih in gledali slike pobitih.

„Rad vidim, koga pobijejo moje mine,“ je momljal skozi orumenele zobe Marko in polagal slike drugo ob drugo.

Bili so to mladi fantje, slikani sami in z dekleti, v civilu in v uniformah, eden celo z ženo in otroki. Ena slika pa je predstavljala narednika, ki vodi na vrvi partizana k cerkvenemu zidu, kjer čakajo drugi z zavezanimi očmi, obrnjeni s hrsti proti vrsti belogardistov...

Potem je privlekel iz zadnjega žepa nahrbtnika še sveženj ožganih papirjev.

„He, he,“ se je smejal. „Se Domobranca sem jim zaplenil! Prav te številke sem dobil, kjer obdelavajo Čeckovega Korelna in kjer je name razpisana nagrada!“

Razgrnil je časopis, dal na nos naočnike in bral po šolsko, zlogujoč s poudarkom:

„Čekov Karel slavo išče,

je prijezdil na Mravljisce...“

Pa mene, glej, Travnikar, imajo naslikanega, hudič! Pa poglejte tole sivobrado podlasico,“ je pokazal s prstom na generala Rupnika, ki govori nepregledni množici. „Temu lažnivemu lumpu bi jaz zaminiral zadnjico! Glej Travnikar, kaj pišejo o kmetih — naj prebere Ana, ki je šolana!“

Ana je vzela v roke časopis in brala:

„... naša lepa, od svojih očetov podedovana zemlja, je zavita v črno grozo. Še nikdar niso gorele slovenske vasi s tako strahotnim ognjem, ko jih zažiga sovraštvo do brata, brata po krvi, jeziku in veri. Po naših gorah in ravninah besni hudič...“

Slovenska zemlja je zavpila in slišali smo njen obupni klic... Kri poji slovensko prst... Zemljo grebejo muče-

niške roke, pa so mnogi ostali hladni... V uri brezupa je z mogočnim korakom stopil na plan slovenski kmet; v boj pojdem, se je odločil, pa naj bo sovražnik sam hudič. Prijel je za puško in se satanskemu zlu postavil v bran. Brez kmeta ne bi bilo vaških straž, brez vaških straž ne bi bilo domobranstva. Kmet ve, kaj pomeni očena hiša, zemlja in domovina. V njem spijo prvobitne navezanosti na zemljo. Njegove roke služijo dan za dnem lajnim močem iz zemeljskega osrčja, ki dajejo semenu rast. Njemu in vsemu človeštvu pa vsakdanji kruh. Zemlja mu je ljubljena nevesta, dom z družino mu je dragi brat, domovina pa rodna mati.

Ko je komunistična peta stopila med slovenski rod, je ranjena zemlja zavpila. Kmet je stopil odločno komunizmu nasproti. Stoj! Na tej zemlji sem jaz gospodar! In danes nosi teža borbe. Kmet in zdrave sile v narodu, ki še nosijo v prsih prvobitne korenine Boga in zemlje. Vse drugo je razpihal vihar revolucije. Danes, v najtežjem trenutku zgodovine, sta slovenski domobranec in slovenski kmet eno. Neomajno verujeta v Boga in ljubita svojo zemljo. Zato bosta zmagala. Naš kmet je podlaga naše bitnosti, našega življenja in naše narodnosti. Brez našega kmeta tudi nas ne bi bilo, pravi general Rupnik...

„Dovolj!“ je zakrehal Travnikar. „Preklete barabe hudičeve!“

„Tudi jaz sem gradil Rupnikovo linijo po teh hribih. O ti podlasica kozjebradska! Slabo nas je plačeval in nas sproti izdajal.“

Zunaj so jeknili koraki. Prišel je Leban z nekaj fanti. Markove čutarice so začele krožiti.

„Zdaj nas je dovolj, da proslavimo zmago,“ je dejal Travnikar. Šel je v kamro po harmoniko in nategnil meh. Zadonela je pesem:

SPD „Danica“ priredila koncert v čast W. Bergu

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni je preteklo nedeljo pri Voglu v Št. Primožu priredilo pevski koncert z namenom, da počasti dr. Wernerja Berga, ki letos slavi svoj 70-letni življenjski jubilej. Ob tej priložnosti se je poleg umetnika Berga, v dvorani pri Voglu, zbralo lepo število obiskovalcev, med njimi okrajni šolski nadzornik Rudi Vouk, vodja slovenskega oddelka pri kulturnem

referatu koroške deželne vlade, višji vladni svetnik dr. Pavel Apovnik, ravnatelj Slovenske gimnazije v Celovcu dr. Pavle Zablatnik ter predstavniki narodnih in kulturnih organizacij koroških Slovencev. Na koncertu pa je bil tudi kulturni referent plibške občine Valentin Vavti, ki vodi Bergovo galerijo v Pliberku.

Prireditelj je bila lep kulturni uspeh, saj je mešani pevski zbor „Danice“, ki ga vodi neumorni Hanzej Kežar, dovršeno izvajal zahtevni dvojezični pevski spored, prav tako tudi Kežarjev ansambel trio Korolan s pevci. Na prireditvi pa so sodelovali pevci SPD „Vinko Poljanec“ iz Škocijana in SPD „Trta“ iz Žitare vasi, ki so v skupnem zboru pod vodstvom Jozeja Starca zapeli nekaj pesmi. Posamezne točke je napovedoval dr. Erik Prunč, ki je spregovoril tudi o delu umetnika Berga in njegovem iskrenem prijateljskem odnosu do koroških Slovencev. Poleg čestitk s strani šentvidskih prosvetašev, so Bergu še čestitali Miha Kapp v imenu SPD „V. Poljanec“ in Jože Golavčnik v imenu SPD „Trta“. Werner Berg se je v kratkih a prisrčnih besedah zahvalil za izkazano pozornost.

Na prireditvi v Št. Primožu je v obeh deželnih jezikih spregovoril tudi vodja slovenskega oddelka kulturnega referata pri koroški deželni vladi, višji vladni svetnik dr. Pavel Apovnik, ki se je najprej zahvalil za povabilo nato pa dejal, da ne bi govoril o težavah zaradi neurejenosti statusa biroja za Slovence, ker je to problem, ki ga je

mogoče rešiti le po politični poti. Nato pa je dejal: „Pogosto slišimo mnenje, da pomeni gojitev kulture manjšinske skupnosti pot v izolacijo, v geto, da razdvaja „enotnost“ dežele.“

Če bi sledili takemu mnenju, bi morali opustiti gojitev lastne kulture, jo zavreči in sprejeti kulturo večinskega naroda, morali bi se odtujiti lastni kulturni dediščini in predvsem jeziku kot najintimnejšemu izrazu narodne samobitnosti in kulturne ustvarjalnosti.

Mislím, da bi s takim zadržanjem — torej z asimilacijo — „enotnosti“ dežele niti ne koristili, sami pa bi segali v beraški nagoli po tujih oblačilih, ki nam ne pašejo. Kdor bi hotel doseči enotnost z uničenjem vsega njemu tujega, bi moral uničiti vse okrog sebe! Kam privede taka bolna miselnost, smo občutili Slovenci pred dobrimi tridesetimi leti! Enotnost moramo iskati na drug način, na drugi, višji ravni: v občečloveških vrednotah, ki jih ustvarjajo po obliki in izrazu različne, narodne kulture po vsem svetu!

To je tista enotnost, h kateri smo Slovenci kljub neugodnim zgodovinskim prilikam doprinesli naš del. To hočemo storiti tudi danes in v bodočnosti. Zato pa so potrebni ustrezni pogoji: Danes je vpliv države na kulturo vse večji, država na več ali manj direkten način usmerja kulturno dejavnost s tem, da na primer določene oblike in vsebine kulturne dejavnosti bolj podpira kakor druge. To predpostavlja vrednotenje kulture po državnih (vključno deželnih) organih. Vsako vrednotenje pa je stvarno in pravilno le tedaj, če pristojni organ pozna pogoje in razmere, v katerih nastaja, kar naj oceni.

Zato ni noben separatizem ali kaj še hujšega, če smo mnenja, da moramo ocenjevati kulturo slovenske narodne skupnosti na Koroškem samo koroški Slovenci sami! Zadeva večinskega naroda je, da prizna našo kulturo pozitivno vlogo v deželi in to izrazi z vključitvijo koroških Slovencev v deželno in zvezno kulturno upravo in jim v sklopu te uprave zagotovi avtonomijo.“

Nedeljska prireditelj v Št. Primožu je brez dvoma bila lep primer, kako si koroški Slovenci želimo iskrenega mirnega sožitja obeh narodov v deželi.

Bilčovs

Sporočamo veselo novico, da se je pred nedavnim oženil mladi naslednik Marnikove hiše v Kajzazah, Hanzi Miškulnik z nevesto Nado Trep, doma iz mariborske okolice. Veselo ženitovanjsko slavlje smo imeli, po končanih cerkvenih slovesnostih, pri Miklavžu v Bilčovsu. Prijeto smo se imeli pri dobri postrežbi, rujni kapljici, petju in godbi, da skoro nismo opazili, kdaj je minila noč in da nas je že klical novi dan, ko je bilo treba iti domov po svojih opravilih.

Novoporočencema želimo mnogo veselih, srečnih in zadovoljnih let z željo, da bosta tudi mlada naslednika Marnikove hiše hodila po enakih stopinjah, kot njuni očetje in dedje.

VABILO NA

Pevski koncert

Znani pevski zbor „ANGEL BESEDNJAK“ iz Maribora, ki je eden najboljših zborov v Sloveniji in si je pred nedavnim na pevskem tekmovanju v Mariboru osvojil bronasto plaketo, bo tokrat gostoval na dveh koroških prireditvah in sicer:

- V soboto 26. oktobra 1974 ob 20. uri pri Voglu v Št. Primožu; prireditelj SPD „Danica“ iz Št. Vida v Podjuni.
- V nedeljo 27. oktobra 1974 ob 11.30 uri v farni dvorani v Železni Kapli; prireditelj SPD „Zarja“ v Železni Kapli.

Zelo se veselimo, da smemo v naši sredi pozdraviti ta zbor.

Vsi prisrčno vabljeni.

Odbora

Sanacija koroških jezer se uspešno nadaljuje

Ker so koroška jezera najdragocenejši kapital dežele, saj privabijo na milijone ljudi uživat njihove lepote, je razumljivo, da odgovorni dejavniki posvečajo vzdrževanju kvalitete koroških jezer veliko pozornost in zlasti ogromne vsote denarja. Dobro se zavedajo, da ne sme priti tako daleč, kot je na primer v Švici ob jezeru Zürichsee in v Italiji ob jezeru Lago di Maggiore, kjer sta ti dve znani jezera tako onesnaženi, da je prepovedano kopanje v njih. V naši deželi se že leta ukvarjamo z gradnjo krožnih kanalizacij, ki preprečujejo dotok odpadkov v jezera, da ostanejo le-ta čista oziroma se še zboljša njihova kvaliteta.

O sedanjem stanju sanacije koroških jezer so pred nedavnim poročali oziroma zavzeli stališče, namestnik deželnega glavarja Frühbauer kot referent za varstvo okolja pri koroški deželni vladi ter dvorni svetnik dr. dipl. inž. Ferdinand Thomaser in vladni svetnik dr. Hans Sampl, kot pristojna strokovnjaka. Namestnik deželnega glavarja je svaril pred ne-realističnimi zahtevami koroške ljudske stranke, ki jih je stavila v svojem velikopoteznem programu. Obljubil je tudi, da bo zastavil vse razpoložljive sile, da bo sanacija koroških jezer tudi v bodoče zasigurana. Dvorni svetnik Thomaser, ki je osvetlil sanacijo koroških jezer s tehničnega vidika, je med drugim dejal, da so krožne kanalizacije v gradnji skoro ob vseh važnejših koroških jezerih in da bodo skupni stroški znašali okrog 3,1 milijarde šil. Do sedaj projektirane naprave so precenili na 1,9 milijarde šil, od te vsote bo do konca leta porabljenih 1,2 milijarde. V tej vsoti je zapodanih 25 % podpore s strani dežele in 60 % posojila s strani vodnogospodarskega fonda. Te številke jasno dokazujejo kolikšno zanimanje vlada s strani javne roke za sanacijo koroških jezer. Z biološkega vidika pa je sedanjí položaj koroških jezer prikazal dr. Sampl, ki je med drugim dejal, da je kakovost v tistih jezerih ob katerih že delujejo kanalizacije znatno

boljša, kot ob jezerih, kjer jih še ni. Tam je kvaliteta vode ostala konstantna ali pa se je poslabšala. Dr. Sampl je tudi omenil, da bo treba poleg gradnje kanalizacij uvesti še dodatne ukrepe, kot n. pr. odvajanje „bolne“ vode (z malo ali brez kisika) iz jezerskega dna, odstranjevanje alg s pomočjo naprave vrtečih se sit, ki „žanjejo“ in odstranjujejo alge in ne nazadnje poskus nasaditve rib, ki se hranijo z algami. Izidi teh poskusov še niso znani, vendar je računati z dobrimi uspehi.

Sanacija koroških jezer se nadaljuje in bo zajela še nadaljnja jezera, tako v bližnji prihodnosti tudi Hodiško jezero, ki je danes med zelo frekventiranimi jezeri na Koroškem.

Celovec

V ponedeljek 14. oktobra zvečer je v dijaškem domu v Celovcu Tarviser Str. 16, na povabilo Slovenskega šolskega društva, predaval o temi „Kako ravnamo z doraščajočo mladino“ dipl. pedagoginja prof. Danica Marionova iz Slovenije.

Zanimivega predavanja se je poleg številnih staršev in vzgojiteljev, udeležil tudi predsednik Slovenskega šolskega društva dipl. inž. Einspieler, ki je v imenu društva pozdravil predavateljico in jo seznanil s starši naših dijakov.

Predavateljica je v svojem predavanju med drugim poudarila, da živi študirajoča mladina v najbolj burnem obdobju svojega življenja in da je prav v tem času od vzgojiteljev in staršev potrebno največ napora. Mladino je treba vzgojiti v dobre Slovence, lojalne državljane in realiste, torej v ljudi, ki bodo znali najti pravi dialog z vsemi tistimi, ki so pripravljeni Slovence v svojih težnjah podpirati. O tem izredno poučnem predavanju bomo ob priložnosti poročali na ženski strani našega lista.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

Slovenci kremeniti, stopimo v korak,
da osvobodimo naš domači prag!
Čez gore, polja, po svetu naj doni
Slovenija junaška, svobodna bodeš ti!“

Zmago so proslavljali do noči.

Leban je povedal Primožu, da štab korpusa pošilja brigade nazaj na Cerkljansko in na Trnovsko planoto. Ko se je divizija premaknila na Gorenjsko, je namreč sovražnik krenil z juga v napad. Izvedel je tudi, da je jurišni bataljon nekje okrog Vojskega nad Idrijo. „Dolga bo pot do tja,“ je pomislil.

Ko se je izza kopaste gore dvignil mesec in obsvetil Travnikarjevo domačijo, se je Primož poslovil.

14

Podpolkovnik Borštinar je spričo nevarnosti izdaje stalno menjal poveljniško mesto štaba korpusa. Po nagli premestitvi udarne moči brigad enaintridesete divizije iz Gorenjske v Trnovski gozd je bil s štabom v zasedlu nad Cerknim, nekje v sredini obroča, ki se je počasi, toda vztrajno zapiral.

Borštinar je vedel, da se okoli njih strnjuje obroč, ki ga ne bo lahko prebili.

Strela, Polde in skupina obveščevalnih oficirjev z radijskimi postajami so noč in dan od vseh strani sprejemali vznemirljiva poročila o vdoru nemških, domobranskih in četniških enot na osvobodeno ozemlje. V teh dneh je Polde dobil novo ime, ki se ga ni več znebil. Obveščevalci so ga prekrstili v Patrolco. Po navadi je namreč prav on naznanjal Nemce, in večkrat so bili zato hudi nanj, češ da dela paniko. Da je ne bi delal, je začel takole poročati Strelu ali komandantu: „Nemci — patrolca!“ „Koliko?“ sta

ga spraševala. Na žalost je bil njegov odgovor vedno: „Od tristo do petsto mož!“

Zbral se je štab, da bi proučil položaj. Smeri nemških pohodnih kolon in položajev, kjer so se utrdili, so vsak dan vrisali v karte. Že med pogovorom jih je zmotilo bobnenje topov iz Baške grape. Pridružil se mu je mitralješki ogenj, ki se je širil in bližal tako, da so vedeli, kaj jih čaka: z nočjo morajo izginiti iz tega kraja in oditi v tisti del gorovja, od koder so bili prišli. Toda del bojnih enot, vsa civilna oblast in zaledne enote, ki so se umikale pred Nemci, bodo morale ostati na tem področju.

Blisk se je vrnil iz Gorenjske. Iz Nestorjevega centra je prinesel vznemirljive vesti, ki so prihajale naravnost iz nemških poveljstev. Po Poljanski in Selški dolini prodira kompletna štirinajsta divizija SS, okrepljena z enotami gorenjskih postojank. Njene enote so prečesale vso Jelovico in prodrle z ene strani na visoko planoto Davčo, z druge pa že do Blegoš.

Strela je poročal o bojni skupini Blank, ki da šteje štiri tisoč mož in prodira kakor klin na osvobodeno ozemlje, da bi jih razpolovila.

V Trnovskem gozdu se je usidral kozaški polk, za hrbtom so imeli četniško Dinarsko divizijo, na desni udarne domobranske bataljone, nemško bojno skupino Diefelhofer in kraško policijsko brigado SS. Prihajale pa so še nove enote, o katerih niso imeli poročil.

Po kratki in burni oceni položaja, v kateri so si bili glede njegove resnosti edini, so razpravljali o taktiki obrambe. Ne bodo se dali zrniti iz ozemlja, od koder bi korpus lahko učinkovito posegel v končne boje. Komandant Borštinar je po obrazložitvi ukazal sporočiti enotam:

„Ne branite brezpogojno osvobodjenega ozemlja. Ne dopuščajte, da vas v večjem številu stisnejo na ozek prostor, kjer lahko pretrpite hude udarce. Izogibajte se večjih

frontalnih bojov. Nikjer ne dovolite sovražniku napredovati brez žrtv. Manevrirajte na širokem prostoru. Napredujočim nemškim kolonom udarjajte v boke in v hrbet. Med ofenzivo premeščajte sile, da bodo udarjale sovražniku v hrbet. Ne dajte se stisniti in obkoliti v ožine. Pazite na preoblečenega sovražnika v zaledju obrambnih črt. Varčujte z municijo in hrano. Pazite na ljudi, to je naš zadnji boj, pred nami sta Trst in Gorica.“

Iz brigad so prihajala poročila, da zmanjkuje municije za angleško orožje. Jezili so se na zveznike, pritiskali na angleško misijo, katere šef je dan za dnem obljubljal, da bodo letala prišla, in se izgovarjal, ker jih ni bilo. Borštinar je sporočil slovenskemu štabu, naj uredi zavezniško pomoč, ker položaj korpusa kljub ofenzivni obrambi postaja kritičen. Odgovorili so mu, naj v ofenzivi ukrepa tako, kot je že dolje ukrepal.

Znočilo se je, bojni truš pa ni ponehal. Sredi razprav, kam bi se premaknili s štabom do jutra, je prijel podpolkovnik Kajtimir, ki je vodil brigade v Trnovski gozd. Poročal je o zmagi enaintridesete divizije: s Pemcem sta izvedla protinapad, iznenadila sovražnika in mu zmedla črte. Gradnikova brigada je s hriba Kobilice porazila nemško kolono, prodirajočo v Čepovansko dolino. Pobili so petdeset Nemcev in razkropili kolono na vse vetrove. Zaplenili so tudi tri topove, osem voz municije, šest konj in precej pehotnega orožja. Najbolj se jim je prilegla municija, ki so jo takoj razdelili.

Tudi brigada Janka Premra-Vojka je uspešno opravila nalogo: napadla je levokrilno nemško kolono v bok, jo razbila in ji zaplenila brzostrelni top.

Kajtimir se je odšel s skodelico čaja — bil je zdelan od dolge poti — in nadaljeval:

„V Trnovskem gozdu sta obe diviziji prevzeli pobudo v svoje roke. Gradnikova in Vojkova brigada sta obkolili

10 let plodnega dela planincev treh dežel

V soboto in nedeljo 19. in 20. septembra so se planinci iz Furlanije-Juljske krajine, Koroške in Slovenije zbrali na jubilejnim desetem srečanju v Beljaku. Kot pri prvem, tako so tudi pri letošnjem srečanju stavili za skupnega gorniškega vzornika dr. Juliusa Kugyja. Beljaška sekcija Alpenvereina je dala pobudo za ta srečanja. Njen sekretar Kuchar je v svojem govoru dejal, da ravnamo v smislu in po načelih Kugyja, ki naj nam bi bil tudi vzornik za bodočnost, če se srečujemo planinci treh dežel v priskrbenem prijateljstvu. Srečanja ne služijo samo poglobitvi prijateljstva, temveč kažejo tudi sadove sodelovanja, kot so to planinski mejni prehodi v Karavankah in „Pot prijateljstva“, ki povezuje 30 vrhov v vseh treh sosednih deželah. Na italijanski meji nastaja nova planinska pot po Karnijskih Alpah, ki bo

Zvečer je župan inž. Resch povabil udeležence srečanja na sprejem in večerjo. Izrazil je zadovoljstvo, da se je prav v Beljaku, ki leži na stekališču treh kulturnih krogov in ga imenujejo evropsko mesto, rodila misel teh srečanj.

Med nadaljnimi govorniki sta bila zastopnika Italijanskega planinskega društva Mario Lonzar in Avstrijskega planinskega društva, predsednik koroških gorskih reševalcev dr. Dellisch. Oba sta v svojih izvojanjih poudarila uspeh teh srečanj, ki so v minulih letih pokazali, da se kljub razlikam najdejo rešitve, če so vsi pripravljeni govoriti med seboj in se spoštovati. Ob koncu je spregovoril predsednik Planinske zveze Slovenije dr. Miha Poločnik, ki je med drugim poudaril važnost, da se srečujemo, da sodelujemo in se medsebojno spoznavamo in spoštujemo. V osebnih kontaktih in pri neposrednem praktičnem sodelovanju ter v tovariških pogovorih lahko premagujemo mnoge ostanke preteklosti — ki je bila posebej za Slovence čisto tudi žalostna. Smo narod, ki ga je zgodovina že velikokrat krvavo ranila. Nas planince iz Slovenije, je nadaljeval dr. Poločnik, še posebej veseli, da so v naša srečanja enakopravno in tovariško vključena tudi slovenska planinska društva v Gorici, Trstu in Celovcu. To je koristno in blagodejno na obe strani. V tovariškem priznavanju in respektiranju ter medsebojni toleranci prav mi planinci lahko mnogo pripomoremo k temu, da se premagujejo občasne težave. O tistem pa, kar nas loči moramo trezno razmišljati, kako bi te pregrade lahko zmanjšali. Pri tem bomo lahko prešteli naša dejanja in zasluge, ne pa ljudi.

Za kulturni užitek je poskrbel „Grenzlandchor“ iz Podkloštra, ki je pel furlanske, slovenske in nemške narodne pesmi. Prvi dan srečanja se je končal v prijetnem vzdušju.

Lahko ugotovimo, da so planinci v majhnem krogu dokazali, da je le možno prijateljsko sožitje ob respektiranju svojevrsnosti vsakega, in to — čeprav morda zveni malo absurdno — ne le preko meja, temveč tudi v lastnih mejah.

Slovensko prosvetno društvo „Bisernica“ v Celovcu vabi na

SKIOPTIČNO PREDAVANJE O POTOVANJU PO SKANDINAVSKIH DEŽELAH

v torek 29. oktobra 1974 ob 19. uri v Dijaškem domu Slovenskega šolskega društva Celovec, Tarviser Straže 16.

Predaval bo Mirko Kunčič.

K številni udeležbi vabi

odbor

vodila od Vrat (Thörl-Maglern) do Sillian na Vzhodnem Tirolskem. Posebno uspešno pa je sodelovanje gorskih reševalnih društev. Po Kucharjevem govoru, so si udeleženci ogledali gorski film „Inferno na Mont Blancu“. Ta film s čudovitimi posnetki tega pogorja, opisuje tragedijo italijanske naveze z Walterjem Bonattijem in francoske naveze s Pierrom Mazeaudom, ki sta leta 1961 skušala premagati Centralni steber. Neurje jih je prisililo k vrnitvi. Od skupno sedem alpinistov, so se vrnili samo trije.

TRIBUNA BRALCEV — TRIBUNA BRALCEV — TRIBUNA BRALCEV — TRIBUNA BRALCEV —

V rezervate z njimi!

Spomladi tega leta je poplaval KHD južno Koroško s plakati, na katerih je bilo brati: „Der Schlüssel zur gerechten Lösung aller Minderheitenfragen = Minderheitenfeststellung!“

Prav beseda „Lösung“ me je goreče spomnila na znano knjigo Angleža Geralda Reitlingerja „Die Endlösung“ (Hitlers Versuch der Ausrottung der Juden Europas). S točnimi podatki opisuje grozote nacizma nad Židi. Predvsem me je knjiga spomnila, da je že Hitler iskal „rešitve“ (Lösung), kako iztrebiti cel narod.

Knjiga opisuje tudi življenje Židov v rezervatih (getih). V podobne rezervate hočejo spraviti nacionalistični krogi slovenske šolarje. V najnovejši številki „Ruf der Heimat“ predlaga načelnik „Abwehrkämpferbunda“ Sames, da je treba dati slovenskim otrokom posebne šole, češ da je neznosno, da slovenski učitelji poučujejo tudi otroke nemških staršev. Pravi, da je število slovenskih učiteljev previsoko in se boji, da za nemške učitelje kmalu ne bo več službe.

Ima tudi rešitev, kje naj bi nastali ti rezervati za naše otroke: treba bi bilo samo malo popraviti pred kratkim opuščene stare šole — tam naj so! Naštevajo celo, koliko takih šol bi bilo treba: za področje okoli Beljaka 2 taki šoli, za Podjuno 6 itd. Tako nemškimi šolarjem ne bi krajšali dragocenega poučnega časa.

Tako si predstavlja Sames šolstvo na Koroškem. Kot v letih 1939—1945 — spet v rezervate z njimi. Manjka samo še kak izvesek za vsakega slovenskega šolarja: Čuš.

Joško Wrolich, Loče

Wo waren die 50.000?

Die KHD-Veranstaltung am 13. Oktober in Klagenfurt entsprach so dem Schnitt heimatdienstlicher Tätigkeit. Übliches Gerede von der Slowenisierung (wie diese in Wirklichkeit aussieht, weiß jeder, der es wahrhaben will) und Herr Dr. Einspieler brachte wieder die sogenannten Windischen auf die Bühne, welche aber nach der jahrzehntelangen Vorstellung, ein eigenes Volkstum und eine eigene Sprache zu haben, eigentlich nach neuerlicher Erkenntnis der Experten bereits sanft im Herrn entschlafen sind, da man zur Auffassung gelangte, und zwar einheitlich, daß die sogenannten Windischen weder als eigene Volksgemeinschaft noch als Sprachgemeinschaft anerkannt werden können, da sie den Dialekt jener Kärntner sprechen, welche sich zur slowenischen Volksgruppe bekennen. Da die sogenannten Windischen das um keinen Preis wollen, nämlich zu den Slowenen gezählt zu werden, und man kann und soll sie schließlich auch nicht dazu zwingen, bleibt also nur noch die deutschsprachige Volksgemeinschaft, zu der sie sich ja angeblich sowieso bekennen. Frage ich mich nur, warum sie dann so darauf bestehen, als eigene Sprach- und

Volksgruppe (Windische) geführt zu werden? Entweder deutsch oder slowenisch!

Das alles müßte Herr Dr. Einspieler als anerkannter Slawist eigentlich wissen und es müßte ihm auch die neue Erkenntnis der Experten darüber bekannt sein, da er doch selbst in der Studien- bzw. Ortstafelkommission sitzt. Es hat aber den Anschein, daß er selbst nicht weiß, was er nun eigentlich will, da er bei der Kundgebung wieder namens der „Kärntner Windischen“ gesprochen hat. Ich erinnere mich da an die Geschichte von einem Bauer, der nicht wußte, ob er den Regenschirm mit auf seinen Gang über die Alm nehmen soll: „Nimm ihn mit — laß ihn da; nimm ihn mit — laß ihn da!“ Die Kärntner Slowenen brauchen übrigens den sogenannten Windischen schon deshalb keine Tränen nachweinen, weil sie zum Ersten nichts von Leuten haben, die sich nicht zu ihnen bekennen wollen und zum Zweiten selbst behaupten, daß die „Windischen“ ihre ärgsten Gegner sind.

Um wieder auf die KHD-Veranstaltung zurückzukommen. Man scheint in der Anhängerschaft dieses Vereins mit der Teilnehmerzahl nicht

zufrieden zu sein. So schreibt z. B. Herr Huber aus Viktring, dem man sicher keine KHD-Gegnerschaft nachsagen kann, das Interesse an dieser Kundgebung sei zu gering gewesen, zieht man die Tatsache heran, daß Klagenfurt allein etwa 80.000 Einwohner zählt und die Teilnehmer mehrheitlich von auswärts (sogar aus anderen Bundesländern) kamen.

Nun ja. Dergleichen habe ich z. B. schon im vergangenen Jahr festgestellt und so danke ich diesem Heimatdienstler bzw. Anhänger des KHD für die Bestätigung meiner Behauptungen. Ich möchte aber diesmal noch weiter gehen und den KHD-Obmann fragen, ob denn überhaupt die in den Verbänden vereinten KHD-Mitglieder zur Stange halten, da doch immer wieder behauptet wird, der KHD habe über 50.000 Mitglieder. Da man nicht annehmen kann, daß alle 10.000 Teilnehmer Mitglieder des KHD sind, wenn sogar Schützenhilfe sogar aus den anderen Bundesländern gegeben wird (obwohl jene wohl kaum die Berechtigung haben, bei Kärntner Angelegenheiten mitzureden), sind also nicht einmal ein Viertel der KHD-Mitglieder dem Aufruf ihres Vereins gefolgt, nach Klagenfurt zu kommen. Ich vermute also, sehr geehrter Herr Dr. Feldner, daß Ihre Schäflein das Interesse an Ihnen verloren haben, oder die 50.000 Mitglieder sind wirklich nur angebliche Mitglieder! Vielleicht hat aber diesmal, aus welchen Gründen immer, nur die Organisation versagt, da der KHD bei einem so hohen Mitgliederstand und als angeblicher Vertreter des deutschsprachigen Kärntens (500.000) unmöglich bei 10.000 Besuchern steckenbleiben

OPOMBA UREDNIŠTVA

V rubriki „Tribuna bralcev“ objavljamo od časa do časa dopise bralcev našega lista, pri tem pa izrecno ugotavljamo, da v posameznih prispevkih izraženo mnenje ni nujno tudi mnenje uredništva.

dürfte, noch dazu in einer relativ großen Stadt wie Klagenfurt.

Der KHD „vertritt“ also, gemessen an der Teilnehmerzahl seiner Kundgebungen, von der gesamten deutschsprachigen Bevölkerung gerade noch 2 %! Und legt man das auf angebliche 50.000 KHD-Mitglieder um, so zeigen nur 20 % der Mitglieder Interesse an Veranstaltungen ihrer Organisation. Mager, sehr mager. Warum wohl?

Guttenbrunner Herbert
Köttmannsdorf/Kotmara vas

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

Čepovan in ga po napadu zavezniških letal z raketami zavzeli. Nemci so pobegnili, brigade jih gonijo ven iz Trnovskega gozda.

Prešernova brigada pa se bije z ostanki policijskih sil, ki so zavzele najbolj odročen zaselek Lazne, kjer so utrjeni in se še branijo.

Na Predmeji in Otlici je nemške enote napadlo letalstvo, tako da so morale popustiti pred pritiskom brigad tridesete divizije in se umakniti nazaj.

Štab korpusa je z veseljem poslušal ohrabrujoče vesti. Protitudar korpusa, ki je bil kratek in silovit — na gorenjski stran, od tam pa takoj nazaj na poldeset kilometrov oddaljeno Trnovsko planoto — se je dobro obnesel. Uspeh so omogočili nečloveški naporji brigad, ki so naglo, čez noč menjale položaje in udarjale tam, kjer jih sploh niso pričakovali.

Brigade so bile lačne, toda spričo bližajočega se poraza Nemčije je bilo bojno razpoloženje na višku. S pomočjo korpusne artilerije, zaplenjenih topov in ob podpori letalstva so si spet priborile izgubljene položaje. Vse to je bil razlog, da je prvi del nemškega načrta le delno uspel, lahko bi celo rekli, da se je ponesrečil. K zmagi so pripomogle srečne okoliščine: Nemce so napadli med njihovim pohodom, v srcu osvobojenega ozemlja. Če jih ne bi bili razbili tam, bi na vozlišču poti sredi idrijskega hribovja obstali in onemogočili nadaljnji odpor.

Načelnikovo poročilo je izboljšalo ozračje med pove-ljujočimi v štabu. Proslavili so ga z vedrom kislega jabolčnika. Podaril jim ga je kmet, čigar gostoljubje so uživali le nekaj dni. Pila sta ga tudi šefa zavezniških misij, angleški podpolkovnik Moor in sovjetski podpolkovnik Ribachenko. Anglež je vlek el svojo pipo z dišečim tobakom in mrmral: „Very good!“ Všeč mu je bilo, da se bo štab umaknil v Trnovski gozd, stran od bobnenja topov, stran

od prisekanega vrha Porezna, gore, kamor jih je bil potisnil Nemec sredi poletja — takrat je mislil, da jim bije zadnja ura...

Podpolkovnik Ribachenko je izvilkel svojo karto. Na njej je imel vrisane položaje svetovnih front. Razgrnil jo je po mizi in obraz se mu je razjasnil: „Nu, harašol! Malo še potrpiamo, nemška zverina bo kmalu poginila. Kri smo ji spustili, zdaj pa opleta z repom. Nu, poglejte,“ je položil prst na karto — „samo toliko, pa bo rdeča armada v Berlinu!“

Na severu se je rdeča armada res bližala Odri, na jugu pa je bila že v Sloveniji, v Prekmurju. Angloameričani so prodrli čez Ren v Nemčijo, v Italiji so se pripravljali na proboj Gotske črte pri Bologni, četrti armada je preplavila Liko in prihajala na področje, od koder naj bi udarila na Trst.

„Trst!“ je dejal sovjetski oficir in pokazal, kako bo zdrsil korpus s Trnovske planote k morju.

Angleški šef se je tedaj kislo nasmehnil in preusmeril pogovor. Borštnar pa ga je opozoril kot vsak dan:

„Potrebujemo municijo! In hrano!“ Povedal mu je, da je v brigadah in med civilnim prebivalstvom zavladala lakota. Sam je videl, da so borci v brigadah bosi in strgani, da jedo dan za dnem neslano juho s kakšnim koščkom mesa. Še krompirja in repe ni več. Nekaj borcev je od popolne fizične izčrpanosti umrlo, še več pa jih je padlo sovražniku v roke.

Tega Anglež ni razumel. Njegova družčina se je namreč še vedno gostila z mesnimi konzervami in čokolado, pila kavo in imela čez mero cigarete. O tem, da bodo tudi sami v nevarnosti, če se stisne obroč, ti ljudje niso razmišljali.

In obroč se je čedalje bolj zoževal.

Zmotil jih je dežurni. Prišel je poročat, da je zunaj kolona z ranjenimi in onemoglimi. Pripeljali so jih z bojišča. Vozili so jih primorski kmetje v gnojnih koših na slami. Ob vozeu je hodilo nekaj starejših mož, bolehnih in izčrpanih, nesposobnih za odpor. Ta kolona jim je prinesla novo skrb.

„V bolnico Franjo z njimi,“ je odredil Borštnar in hkrati nehoti pomislil, kaj bo z bolnico, ko zasede te kraje sovražnik. V njej je dvesto ljudi. Če jih dobe, jim ni rešitve. Nemci jo iščejo že eno leto, dvakrat so prišli že tik do nje.

Tudi šef korpusne Ozne Maks se je oddahnil ob načelnikovem poročilu. Če bi šli Nemci naprej, bi bila v nevarnosti tudi njegova baza v Gornji Trebuši. Tam je imel zapor in arhiv — da ja ne bi vse to padlo nasprotniku v roke!

V štabu ni bilo človeka, ki mu ne bi viselo na hrbtu breme, glede katerega ni prav nič vedel, kam in kako bi ga odložil.

Sredi noči je kolona konj in mul s korpusnim štabom menjala položaje.

Preden so šli, je Maks poklical Bliska. Zvedel je bil, da so na področju napol obkoljene korpusne skupine na grebenih Blegoša do Črnega vrha Nemci zajeli dva kurirja, ki sta izdala položaje brigad.

„Blisk, pojdi tja in z mojimi ljudmi neusmiljeno iztrebi vse, kar je sumljivo in kar ovira preboj.“

Dal mu je seznam sumljivih in posebno pooblastilo. Naročil mu je, naj varnostni oficirji na področju odredov varno poskrbijo ves arhiv in naj med ofenzivo ničesar ne vlačijo s seboj.

Blisk je prikal. Segla sta si v roke.

Dve koloni sta hkrati krenili iz vasi. Ena proti goram na jugozahodu, druga proti skalnatim gričem, kjer se je v tesnem kanjonu potoka skrivala bolnišnica.

Če je otrok preboječ

Marsikateri otrok je preveč boječ. Vsega se sramuje. Vpričo odraslih si ne upa niti ust odpreti in če ga tuj človek kaj vpraša, se hitro skrije materi v krilo in začne jokati. Takšno vedenje je mučno za mater, pa tudi za gosta. A tudi pozneje, ko začne otrok hoditi v šolo in marsikatera mati upa, da bo bolje, se nič ne izpremeni. Tudi v šoli je otrok plah, ne upa si glasno odgovorjati, če je vprašan, v zadregi jeclja, in če ga učitelj pokliče na oder, naj deklamira ali kaj pripoveduje, nič ne more spraviti iz sebe. Težko je to za mater in za učitelja, največ pa trpi pri tem otrok. Če ne bomo znali privaditi otroka, da bo premagal to pretirano boječnost, bo siromak vse življenje dni, ker si ne bo upal nikoli samostojno nastopati.

S karanjem, s kaznijo in z ostrostjo ne bomo pri takem otroku nič opravili. Mati naj že majhnega otroka, še preden bo znal govoriti in hoditi, navadi, da se ne bo nikogar bal. Saj so plahi po navadi le tisti otroci, ki so bili v prvem času prepuščeni samim sebi, ki niso videli okrog sebe nikogar razen domačih. Če je otrok že prve mesece boječ, ga bo mati lahko tega odvadila. Naj ga pokaže dobrim znancem, da se navadi na tuje obraze, pozneje pa naj ga nauči, da bo znal dati roko, zamahniti v pozdrav in prositi, če mu kdo kaj ponudi. Ko začne otrok čebeljati, naj se nauči zabavati, povedati svoje ime in druge malenkosti, ki se jih otrok lahko nauči. Čim več bo otrok v družbi, toliko manj bo boječ. Takega otroka moramo večkrat peljati med druge otroke, ker bo tako najlažje premagal svojo boječnost.

Mnoge matere so tudi same krive, da so otroci plahi. Če otrok kdaj ni priden, ga strahijo: „Le počakaj, bo prišel mož in te bo vzeli!“ Take otroke se bo bal vsakega tujca, saj ne ve, da se mati samo šali.

Pozneje, ko je otrok že večji, naj mati navadi otroka lepega vedenja in naj ga brez skrbi vzame s seboj, če gre na obiske k sorodnikom ali k dobrim znancem, seveda k takim, kejer se bo tudi otrok lahko kaj pogovoril in mu ne bo treba samo molčati. K površnim znancem, posebno takim, ki ne marajo otrok, pa ne jemljijo otroka, ker bo moral molčati. To mu bo vzelo pogum, da bi drugje, kejer bi bilo potrebno, govoril. Otrok je tudi dosti bolj občutljiv kakor odrasel človek in hitro zasluti, kdo mu je naklonjen in kdo ne.

Poskusite!

PIKANTEN ZAJČJI RAGU

¼ kg zajčjega mesa, ki smo mu izločili vse vežje kosti, zrežemo na majhne koščke, ga osolimo in kuhamo v malo soli. Nato ga zmešamo s kuhanim mesom, nekoliko nastrganega muškatnega oreška, veliko sesekljano čebulo, čespec kumino, za nožev konico paprike in 4 dkg moke ter vse skupaj dobro premešamo. Nato zarumenimo 10 dkg na drobne kocke zrezane prekajane slanline, dodamo premešano meso in pražimo vse skupaj na močnem ognju ter neprestano mešamo, dokler se meso ne napne. Zdaj ga zalijemo s četrt litra razkužljive kisle smetane, vse skupaj prevremo in neprestano mešamo. Potem razredčimo omako z vodo, pridenemo malce vegete in tanko limonino rezino ter počasi dušimo, da postane meso mehko. Poudarimo s svačkami ali žličniki.

Za dobro sožitje s hladilnikom

Kakšen izvrsten pomočnik nam je hladilnik, občutimo največkrat šele takrat, ko se začne vroči poletni dnevi. Mirno in nemo stoji v kotu, rahlo prede ure in proizvaja led, zmrzuje sladolede, hladi kreme in pijače, ohranja živila sveža in užitna, drži v šahu vitamine in tako bogati naš jedilnik. Dela venomer, nič ne klepetajo, se ne krega ali pritožuje in zelo malo zahtev ima. Zato tudi mi ne zahtevamo od njega stvari, ki presega njegove sposobnosti.

Njegove kritiziramo ga, da je zanič, da ne dela dobro — ko pa mora stati s hrbtno tik ob steni, v lica pa ga greje štedilnik, pozimi morda še radiator.

Ne godrnjajmo, da surovo maslo diši po hladilniku, da ima gnjat okus po siru in mleko po gnjati, če smo zmetali vanj vse po vrsti, kar nam je prišlo pod roko. Hladilnik ima sicer velik želodec, vendar zato še ne prebavi vsega. Vanj ne spadajo konzerve, marmelade, med, kumare, jabolka, krompir, južno sadje (predvsem banane) in pecivo. Vanj ne postavljamo toplih jedi, ker izparevajo, izparevanje pa slabi hlajenje in tudi drugim živilom v hladilniku ne godi takšno hipno povišanje temperature. Močno dišeča jedila ali jedila, ki se rada navzamejo tujega vonja, hranimo v zaprtih posodah ali dobro zavita v folije.

Hladilnik ima rad red in čistočo. Zato postavljamo jedila v določene predele. Najhladnejši predel je tik pod izparilcem in tu je mesto za občutljivejša živila: meso,

perutnino, smetano, jajčne jedi. Drugi najhladnejši prostor je ob izparilcu, torej za mleko in surovo maslo. Srednje hladen predel je vmesni prostor, kjer hranimo mesne izdelke, maščobe, sladkano sadje, hladimo jedi. Zelenjavo in sadje hranimo v spodnjem delu hladilnika, ki je najčistše opremljen s posebnim predalnikom. Če takega predalnika ni, zavijemo zelenjavo v papir, sadje pa denemo v plastično posodo.

Notranjost hladilnika je občutljiva in te-

mu primerno ravnajmo z njo. Ko se led stali, umijemo hladilnik z blago raztopino sode ali z okisano vodo. Mila nikar ne uporabljajmo! Ko smo očistili tudi vse kotičke, speremo notranjščino s čisto vodo in dobro zbršimo. Vsaj pol ure naj bo še odprt, da se popolnoma osuši, nakar ga šele napolnimo in spet vključimo.

Prijateljstvo je vedno obojestransko. Skrben, uvideven in dober gospodar ima tudi dobrega pomočnika. I. M.

Revmatizem

mišični, akutni ali kronični. Je vnetje mišic.

Akutni mišični revmatizem je lahko posledica napačne prehrane, pomanjkljivega izločanja sečne kisline, ki kristalizira po staničju, navadno pa pomeni alergično vnetno reakcijo na žariščni streptokokni infekt (angina, granulomi itd.)

Povod boleznijo morejo dati prehladi, mokrota, zlasti nog, trdovratno zaprtje, gripa in angina.

Znaki: v okolju mišic nastopijo čisto hipne bolečine, ki ovirajo gibanje. Včasih mrzlica in potenje. Če ne odpraviš tega obolenja, more preiti v kronični mišični revmatizem.

Zdravljenje: Čistila želodca in črevesja, potenje, obkladki, ogrevanje, oziroma odstranitev vzrokov obolenja.

Kronični npr. je navadno posledica prvega ali pa posledica napačne prehrane, pomanjkljivega izločanja in kroničnega vnetja mandljev.

Zdravljenje: Sončenje, trenje, telovadba, obsevanje, rastlinska hrana, zdravljenje mandljev.

Znaki: Revmatične bolečine na nestalnem kraju.

Sklepni je obolenje sklepov, katerega razvoj pospešuje premajhna odpornost telesa, prehlad, nepravilna prehrana, bivanje v vlažnih in mrzlih stanovanjih, trajna mokrota in prehladi, vzrok pa je navadno že zgoraj omenjeni infekt (angina).

Znaki: Predvsem nerazpoloženje, utrujenost, mraz, breztečnost, mrzlica, pot, vnetje sklepov, ki so na pritisk in pri gibanju zelo občutljivi, celo otečejo, so čisto modrikasto rdeči in včasih pokriti z mehurčki.

Zdravila za vse revmatizme kot zgoraj in poleg tega še čaj kot betonike, bezga, biberne-lice, breze, brinja, brusnic, češmina, gladišnika, gladeža, glistovnice, gornika, hmelja, jegliča, kokovičnika, kopitnika, koprive, krhlike, lapuha, lipe, lisičjaka, medene detelje, milnice, mrzličnika, omana, peteršilja, plešča, potonike, preslice, rutice, sretene, svišča, trnjolice, vrbe.

Čaj napraviš tako, da vzameš smrdljivega bezga (koren), koprive (koren), gladeža in peteršilja (koren). Kuhaš in daš bolniku zjutraj 1—2 skodelici! — Ali: 5—8 gr mešanice regačice, kadulje in brinjevih jagod. — Ali: Breze, koprive (listi), fižola (luščine), košeničice in lapuha. Kot zgoraj. — Ali: Gornika, košeničice, vresja, krčnice, kolmeža, mačhe, kadulje, preslice in gladeža (koren). Kot zgoraj. — Ali: Divjega kostanja, bezga (cvet), lipe (cvet), vrbe, breze in preslice. Pripravi kot prej!

Kopanje in umivanje v kisu bora in kravojca, v vodi iz sivke.

Trenje s hrenom (zdrob), kokovičnikom, kostanjem, kravojem, lilijo, materino dušico (olje in tinkture), meliso, repuhom (olje, ostalo kot tinktura).

Obkladki z dobro mislijo, izopom, kaduljo, kamilicami, gorjušico, majoranom, materino dušico, medeno deteljo, rutico, triplatom (z medeno vodo).

Sveže: Jagode (suhe) brinja, olje (na sladkorju) materine dušice, sok (na sladkorju) kravavega mlečnika.

Alkohol, kava in čaj

ALKOHOL v telesu zgori skoraj v celoti v ogljikov dvokis in kisik; le 2 odstotka se ga izloči skozi ledvice, kožo ali pljuča. Prav zato hitro zavohamo in odkrijemo tištega, ki je pil alkohol. Pri izogrevanju da alkohol 7 kalorij več kot ogljikovi hidrati ali beljakovine in nekaj man kot toščice. Zato ker vsebuje veliko kalorij, bi bil dober za prehrano. Na žalost pa je slaba stran alkohola zelo velika — kvarno deluje na živčevje. Spočetka se človek počuti močnejšega in bolje razpoloženega, nato pa nekako ohromi in je za delo manj sposoben. Pri stalnem prekomernem uživanju alkohola so nujne kvarne posledice na možganih, jetrih in prebavilih. Alkohol razširja tudi krvne žile. Pri tem oddaja telo več toplote in se ohlaja.

KAVINO ZRNO je plod nizkega drevesa, ki vse leto cvete. Zreli sad se obere, suši in pozneje praži. Razne vrste podnebja in drevesa vplivajo na kavin okus. Kava se največ uporablja za napitek. Snov, ki deluje, je kofein. Kava je tem boljja, čim bolj je zmleta. Na zraku hitro izgubi prijeten vonj. Najbolje je, da zmleto kavo takoj uporabimo. Razen kofeina je v kavi še tanin. Kako naj bi se kava pravilno pripravila! Temperatura vode naj bo v trenutku, ko dodamo kavo, nekaj pod vreliščem. Kavni prah naj bo do 5 minut v vodi. Če uporabimo kovinsko posodo za kuhanje, jo moramo po uporabi takoj umiti. Ne smemo čutiti nikakršnega vonja po kavi. Pogreta kava ni dobra.

ČAJ pridobivajo iz listja nizkega grmičevja. Čim mlajši in manjši so listi, toliko boljši okus ima čaj. Listi se sušijo in pozneje zložijo. Zatem se pustijo fermentirati. Tudi v čaju sta kofein in tanin. Čaj se pripravlja drugače kot kava. Pri čaju želimo izveči čimveč snovi, ki dajejo prijeten vonj. Da preprečimo tvorbo tanina v večji meri, dodamo čaj v vrelo vodo. Ta poparek naj stoji do 5 minut.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tor

15

Poročnik Hartwick se je z zaviranim ovratnikom vrnil v toplo izbo, kjer ga je pričakoval Vogt z odprtimi konzervami in toplo kavo.

„Preklete vlečel! Tako, da te prepriha skozi kožo. Še vaše mrcine zebe!“

„Ali ste pogledali, če so jih dobro nakrmili?“

„Seveda sem! Sam sem zaklal dve ovci in nakrmili smo jih s surovim mesom. Če sedaj ne bodo dobro sledili, vam predlagam, da jih pol postrelimo!“

Sedel je k mizi, tedaj pa je vstopil major Helm. Vsi skupaj so bili dodeljeni štirinajsti diviziji SS, ki se ni spoznala v teh krajih.

„Ali je kaj novega?“ je vprašal Hartwick.

„Seveda je! Stotnik Kniecke nam sporoča z radiogramom, da je od vzhodne skupine dobil obvestilo o prodoru na odrejene točke. Tudi on je s svojo enoto zaprl obroč,“ je dejal major Helm zadovoljno.

„Torej imamo ribe v mreži!“ je rekel Hartwick.

„V mreži že, toda ne bi bil rad tam, kjer se bodo prebijali!“ je opozoril Vogt.

„Mirno kri, stotnik! Jaz bom poskrbel, da se na našem odseku ne bodo,“ je zagotovil Helm.

Hartwick se je basal z mesom in govoril:

„V akademiji so nas učili, da bo to kratka vojna, vojna tehničnih potencialov in civilizirane pameti. Nekaj bojnih pohodov, pa bomo opravili z nasprotnikom, so rekli. Sedaj pa zahtevamo, da s svojimi glavami stremo odpor te obkoljene in prestradane bande. Razbili naj bi jih s topovi! Letalstvom! Tej nori gori bi lahko zravnali vrh: s kame-njem vred bi jih razneslo na tisoče koscev. Ena sama eskadrilja letal bi v nekaj urah odločila bitko v našo korist.“

„Ne zabavljajte, poročnik. To je izjemna priložnost za vas in za stotnika Vogta, da se izkažeta! Ali sploh veste, koliko ljudi imamo v obroču? Pravkar sem na štabu polka izvedel, da jih je okoli dva tisoč. Med njimi je četrtina neoboroženih, drugi pa so lačni in brez municije, saj jih gonimo že ves teden. To so mi potrdili tudi ujetniki, ki sem jih pravkar dal postreliti. To noč ne bomo zatisnili oči. Pripravljajo preboj na naši strani. Ker so bili spodaj ob reki dvakrat odbiti, bodo poskusili tretjič. Po stari taktiki se hočejo prebiti tja, od koder smo prišli mi: nam za hrbet, na Jelovico. To jim bomo preprečili!“

Glejte, kašen načrt se mi je pravkar porodil! Takoj v mraku, še preden bodo prišle do nas njihove tipalke, bi bomo zavedli. Na najšibkejših in najredkejših točkah bom ukazal streljati z mitraljezi v prazno. Tako jih bomo usmerili tja, kjer bodo cepali pod rafali! Poročnik Hartwick! Takoj ko se najeste, boste organizirali to igro.“

„Razumem, gospod major!... Gonite me huje kot Vogtove pse!“

Major Helm se je zarežal: „Ti so opravili svoj!“

Že prvi dan, ko so prodrli na visoko planoto Davčo, posejano z redkimi domačijami, so s pomočjo nekega domačina, pobeglega partizana, odkrili zasilno podzemno bolnišnico, v kateri je bilo okoli dvajset ranjenecov z bolničarko. Ušla sta samo dva. V rov so jim nametali ročnih in dimnih granat. Kar se jih ni zadušilo, so jim pomagali na drugi svet z bajoneti, vhod pa so zaminirali in zasuli.

Na pohodu so bili že več kot teden. Hartwick je imel posebne naloge majorja Wolfa. Le-temu niti na misel ni prišlo, da bi šel z njimi. Poveril mu je zvezo s svojimi ljudmi na področju, ki ga je česala policija. Dva dni so gazili sneg po Jelovici. Povsod samo drevje, sledov nobenih... To je bil zares udarec v prazno. Razen dveh voznikov, kmetov, ki so jih izvidniki ubili na robu velikega gozda s

konji vred, niso srečali nikogar, ne oni in ne psi. Zato so bili toliko bolj presenečeni, ko jim je na zaporno črto pod vncem hribov šlininajst divizija SS prignala tako številno divjad iz obeh dolin.

Hartwick se je odpravil v noč. Gora, ki sta jo s stotnikom Knieckem poleti strahoma gledala, se je prikazala iz megle kot kljun ladje, ki jo potaplja vihar. Poročniku se je zazdelo, ko da sliši govorico, hrzanje konj, ko da voha dim ognjev iz gozda, kjer se je strmina dvigala v snežne goličave. Slutil je, da se mu približuje nekaj razburljivih dni. Jazen je bil na Vogta, ker se je zadrževal daleč za strelskimi vrstami. Zaprl se je vase in ni kazal nobenega pravega bojnega ognja. In ves je bil polt pripravljen, kje že potekajo fronte. O tem bo moral obvestiti Wolfa. Pravzaprav se mu je bil stotnik Vogt zameril. V podnožju planote mu je preprečil ubiti dekle, ki so jo vzeli s seboj, da jim je kazala pot skozi grapo na to planoto. Hartwick je videl sovražnika v vsakem civilistu...

Premišljal je tudi, kako naj se znebi tistega, ki je poročal majorju Wolfu, kaj se godi v njegovi enoti. Ljudje so svinje! Poskrbiš za zabavo, da uživajo, potem pa te tožijo...

Opravil je nalogo in se vrnil.

„Če sem kaj stratega in taktika, lahko nocoj mirno zaspimo,“ je dejal Helm in se zleknil ob zakurjeni peči.

Kmalu po polnoči jih je zbudilo na levem boku divje streljanje, ki se dolgo ni pegovalo. Major Helm se je smejal: „Ali sem jih usmeril na pravi naslov? Vidva morda še ne vesta, da pravi vojak izbere kraj, čas in način spopada. In ne pusti, da bi mu ga vsilil sovražnik. Ni mi do tega, da bi ponoči zastoj trošili municijo, še manj pa očitkov, da so prebili obroč na moji črti! Bodimo pametni in zaspimo!“

(Dalje v prihodnji številki)

Obvestilo

Na osnovi razgovora zborovodij obeh kulturnih organizacij obveščamo vse pevke, pevce in zborovodje, da bo pevski koncert v namen akcije za gradnjo kulturnega doma v Celovcu, v nedeljo 17. novembra ob 14.30 uri v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu. Pevske vaje bodo v sledečem vrstnem redu:

MOŠKI ZBORI: Škocijan, Pliberk, Železna Kapla, Žitara vas imajo vaje v petek 25. oktobra ob 19.30 uri pri Rutarju v Dobrli vasi — zbori Radiše, Bilčovs, Sveče, Sele, Loga vas in Loče, v petek 8. novembra ob 19.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu. Skupna vaja za vse moške zборе bo v petek 15. novembra ob 19.30 uri v Domu glasbe (modra dvorana) v Celovcu.

MEŠANI ZBORI: Sele, Radiše, Gallus, Sveče, Št. Ilj, Bilčovs in Škofiče v četrtek 24. oktobra ob 19.30 uri v Domu glasbe (modra dvorana) v Celovcu — Zbori Pliberk, Globasnica, Št. Vid v Podjuni in Železna Kapla v torek 29. oktobra ob 19.30 uri pri Rutarju v Dobrli vasi. Skupna vaja za vse mešane zборе bo v četrtek 7. novembra ob 19.30 uri v Domu glasbe (velika dvorana) v Celovcu.

Skupna vaja za vse pevske zборе bo v nedeljo 17. novembra 2 uri pred nastopom, ob 12.30 uri v Domu glasbe v Celovcu.

Vse pevke, pevce in zborovodje prosimo, da se pevske vaje sigurno in točno udeležijo.

Krščanska kulturna zveza

Slovenska prosvetna zveza

ZAHVALA

Vsem, ki so nam ob težki izgubi, ki jo nam je prizadela smrt našega dragega moža in očeta

Janka Gröblacherja

izkazali svoje sočustvovanje ter ga pospremili na njegovi zadnji poti, se prisrčno zahvaljujemo.

Iskrena zahvala domačemu župniku g. Kogleku za pogrebni obred in poslovične besede. Prav tako prisrčna hvala vsem pevcem za prefrsne pesmi žalostinke.

Posebno se zahvaljujemo govornikom Karlu Pružniku-Gašperju, dr. Mirtu Zwitterju in Franciju Piceju, organizacijam pa za darovane vence. Prav tako naša zahvala vsem za pismeno in usno izraženo sožalje.

Škocijan, v oktobru 1974.

MILENA, žena; JANKO, sin; MILENA, hči z družino
v imenu vseh sorodnikov

— 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Ljudje s farme Shiloh — 21.15 STOPI ORF prometni obzorik — 22.15 Čas v sliki.

TOREK, 29. 10.: 18.00 Angleščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Rožnatordeči avto — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Vaš nastop, prosim — 22.05 Čas v sliki.

SREDA, 30. 10.: 10.00 Šolske oddaje — 11.00 Dvorni svetnik Geler — 16.30 Vode boječi krokodil — 17.00 Little Joe — 17.15 Za družino — 18.00 Francoščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Tri deklice in trije dečki — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled spo-

reda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Panorama — 21.20 Denar raste na drevju — 22.05 Čas v sliki.

ČETRTEK, 31. 10.: 10.00 Formalna logika — 10.30 Vode boječi krokodil — 11.00 Gost pri Ilse Aichinger — 11.30 Gmota in prostor — 12.00 Poštna hranilnica — 17.00 Prenos iz evangelistične cerkve iz Salzburga — 18.00 Ruščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Športni mozaik — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Festival popevk 1929 — 21.45 Čas v sliki — 21.50 Šport — 22.00 Poželenje po življenju.

PETEK, 1. 11.: 16.30 Dežela za luno — 17.00 Dolgouha Cecilija — 17.10 Za družino — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Veselje ob glasbi — 18.30 Podeželske zgradbe na Koroškem — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Šport — 20.15 Pustolovščina poletja — 21.35 Čas v sliki — 21.40 Zadnji most.

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 26. 10.: 9.30 Šolske oddaje — 13.55 Nogomet — 16.25 Disneyev svet — 17.10 Mozaik — 17.15 Obzorik — 17.30

Svetovno prvenstvo v gimnastiki — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.00 Skrita kamera — 20.30 Propagandna oddaja — 20.40 Burt Bacharach — 21.30 Barvna propagandna oddaja — 21.35 Obešenec — 23.05 Dnevnik.

NEDELJA, 27. 10.: 9.25 Svet v vojni — 10.25 Otroška matineja — 11.10 Poročila — 11.15 Kmetijska oddaja — Nedeljsko popoldne — 18.55 Prepad — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.00 Človek in pol — 21.00 Karavana: Glasinac — 21.35 Športni pregled — 22.10 Dnevnik — 22.25 Košarka.

PONEDELJEK, 28. 10.: 8.10 Šolske oddaje — 16.30 Madžarski dnevnik — 17.35 Fant in očala — 17.50 Obzorik — 18.05 Naši zbori — 18.35 Narodni in pisava — 19.05 Oddaja za skupščinske delegate — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.05 Lažna Ivana — 21.40 Sodobna aprema — 21.50 Mozaik kratkega ilma — Madžarska kavalkada — 22.10 Dnevnik.

TOREK, 29. 10.: 8.10 Šolske oddaje — 16.35 Madžarski dnevnik — 17.30 Okroglo o Veržench — 17.45 Risanka — 18.00 Obzorik — 18.15 Življenje v gibanju —

KPD Šmihel/Pliberk

Knjižničar javlja:

Potujoča knjižnica PD Šmihel bo odprta v nedeljo 3. novembra po drugi maši. Pridite vsi, ki radi berete. Zelo tudi vse naprošamo, da ob tej priložnosti vrnejo že prebrane knjige.

Za knjižničarja: Pavle Kert

18.40 Mozaik — 18.45 Ne prezrite: Mladinsko gledališče — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.05 Aktualna oddaja — 20.55 Propagandna oddaja — 21.05 Mračni Jude — 21.55 Dnevnik.

SREDA, 30. 10.: 2.45 Boksarski dvoboj Clay: Foreman — 8.10 Šolske oddaje — 16.25 Posnetek boksarskega srečanja Clay: Foreman — 17.25 Zgodba o deklici Margareti — 17.55 Obzorik — 18.10 Po sledih napredka — 18.40 Mozaik — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.05 Film tedna — Na lovu — 21.45 Propagandna oddaja — 21.50 Miniaturo — Dunajski komorni orkester — 22.10 Dnevnik.

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 26. 10.: 7.05 Ponovitev II. dela akademije slovenske gimnazije.

NEDELJA, 27. 10.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 28. 10.: 13.45 Informacije — Za našo vas.

TOREK, 29. 10.: 9.30 Narodno-zabavne melodije — 13.45 Informacije — Šport — Rdeče, rumeno, zeleno.

SREDA, 30. 10.: 13.45 Informacije — Popevke — Iz koroške literarne delavnice.

ČETRTEK, 31. 10.: 13.45 Informacije — Družinski magacin.

PETEK, 1. 11.: 7.05 Duhovni nagovor — Na vse svete (literarno-glasbena oddaja).

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založništva in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

für pfiffige...

Ob petdesetletnici
Svetovnega dneva varčevanja
31. oktobra 1974

vsi k

Zvezi slovenskih zadrug v Celovcu

in k domačim

Posojilnicam

BILČOVŠ
BOROVLJE
CELOVEC
DOBRLA VAS
GALICIJA
GLINJE

GLOBASNICA
HODIŠE
ŠT. JAKOB v Rožu
ŠT. JANŽ v Rožu
KOSTANJE
KOTMARA VAS

LEDINCE
LOČILO
MARIJA NA ZILI
PLIBERK
PODLJUBELJ
PODRAVLJE

SELE
SLOVENSKI ŠMIHEL
ŠKOFIČE
ŠMARJETA v Rožu
ŠMIHEL pri Pliberku
ŠTEBEN pri Beljaku

ŠT. TOMAŽ
VELIKOVEC
VOVBRE
ZILJSKA BISTRICA
ŽELINJE
ŽELEZNA KAPLA
ŽVABEK